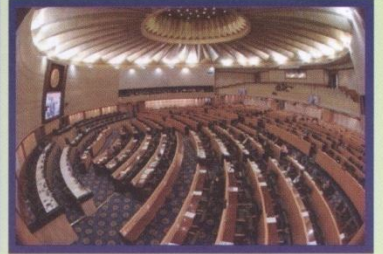
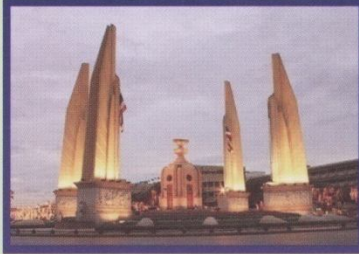

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การค้ำงาช้าง

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจกระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๗
วันพฤหัสบดีที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

อ.พ. ๒๒/๒๕๕๗

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบ ร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการค้ำงาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้างตามกฎหมาย ว่าด้วยสัตว์พาหนะ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้าง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มีความ ควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วย สัตว์พาหนะ จึงมีการนำช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิ และจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วย การค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้อง ปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ. มีเนื้อหารวม จำนวน ๒๑ มาตรา และมีอัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

ในพระราชบัญญัตินี้

“ช้าง” หมายความว่า ช้างที่เป็นสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

“งาช้าง” หมายความว่า งา ขนชาย หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือขนชายของช้าง

ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้ว

“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ โดยทำเป็นปกติและเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อขายด้วย

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างต้องยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔)

๓. กำหนดห้ามผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕)

๔. กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการครอบครองงาช้างออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ กำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งการครอบครองต่ออธิบดีโดยต้องนำเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะมาแสดง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๖) และ

กรณีที่ ๒ กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้ครอบครองอาจไม่มีเอกสารหรือหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างดังกล่าว จึงกำหนดให้เพียงแต่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายใน ๙๐ วันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองทั้ง ๒ กรณีดังกล่าวแล้ว ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมีใ้งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างนั้นเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๒๐)

๕. กำหนดให้ผู้ซึ่งครอบครองงาช้างไม่ว่าจะได้มาก่อนหรือได้มานับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๒๐ หากประสงค์จะโอนการครอบครองเปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครองต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๗)

๖. กำหนดมิให้ใช้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แก่ผู้ครอบครอง
งานช่างตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๘)

๗. กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น
เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ
ค้างานช่างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น
เพื่อตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ และมีอำนาจค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด รวมทั้งมีอำนาจยึด
หรืออายัดงานช่าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตลอดจน
มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบ
การพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิด และกำหนดให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๙ ร่างมาตรา ๑๐
ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒)

๘. บทกำหนดโทษ

กำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ การประกอบกิจการค้างานช่างโดยไม่ได้รับอนุญาต
หรือไม่ยื่นคำขออนุญาตหรือไม่จัดทำบัญชีงานช่างในกรณีต่าง ๆ การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงานช่าง
โดยไม่ได้รับอนุญาต การมีไว้ในครอบครองซึ่งงานช่างโดยไม่แจ้งการครอบครอง การไม่ส่งมอบงานช่าง
ที่ผิดกฎหมายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในระยะเวลาที่กำหนด
การโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงานช่าง
ที่อยู่ในความครอบครองโดยไม่แจ้งล่วงหน้า และการไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่
ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๑๓ ร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕)

๙. การเปรียบเทียบความผิด

กำหนดให้ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕
เป็นความผิดที่คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และกำหนดองค์ประกอบของ
คณะกรรมการเปรียบเทียบ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเปรียบเทียบในความผิดดังกล่าว
(ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

๑๐. บทเฉพาะกาล

กำหนดบทเฉพาะกาลในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการค้างานช่างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ
และผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างานช่างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ
แต่อยู่ในระหว่างที่ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการขออนุญาตและการอนุญาตตามมาตรา ๔ มีหน้าที่ต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี
ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว

ให้ประกอบกิจการได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาต โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้างด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

(๒) กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับมีหน้าที่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครอง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

๑๑. อัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ จำนวน ๓ รายการ ดังนี้

(๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการค้ำงาช้าง	ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
(๒) ใบอนุญาตให้นำเข้าหรือให้ส่งออกซึ่งงาช้าง	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
(๓) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑๐๐ บาท

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ.

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ จึงมีการนำช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^๑

^๑ ปรากฏตามเอกสารบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ. ข้อ ๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติในภาคผนวก (๒)

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ.

๑. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในการควบคุมเฉพาะการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างของช้างที่เป็นสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะเท่านั้น ส่วนการควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างของช้างปายังคงเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

๒. กรณีตามร่างมาตรา ๖ ที่กำหนดให้ผู้ที่มีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างมีหน้าที่ต้องแจ้งการครอบครองพร้อมเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และในกรณีที่มีการตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองดังกล่าวว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองของตนเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดินนั้น มีข้อสังเกตว่า กรณีสมควรที่จะมีการเพิ่มเติมความให้มีความชัดเจนว่าให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีการดำเนินการกับงาช้างที่ตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวต่อไปอย่างไรด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ

๓. กรณีตามร่างมาตรา ๒๐ ที่กำหนดให้ในกรณีที่มีการตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองจาก “ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ” ว่า งาช้างนั้นมีใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์นั้น กรณีสมควรเพิ่มเติมความให้มีความชัดเจนเช่นเดียวกันกับกรณีตามร่างมาตรา ๖ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด ด้วยหรือไม่ กล่าวคือ

“ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในสามสิบวันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามวรรคสาม (ตามร่างมาตรา ๒๐ คือ วรรคสอง) ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดีตามวรรคห้า ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด”

ทั้งนี้ เพราะเมื่อพิจารณาจากเอกสารบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้ำงาช้าง พ.ศ. หน้า ๒ ข้อ (๓) การครอบครองงาช้าง (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก (๒)) แล้ว พบว่า กรณีที่ “ผู้ครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ” ตามร่างมาตรา ๒๐ ดังกล่าว ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครอง

ของตนเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดินเช่นเดียวกับกรณีที่ “ผู้ครอบครองซึ่งงาช้างนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ” ตามร่างมาตรา ๒ ไม่สามารถพิสูจน์ในเรื่องดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม กรณีตามข้อสังเกตข้อ ๒ และข้อ ๓ ดังกล่าว ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการยกร่างและการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจมีเหตุผลเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงสมควรรับฟังความเห็นของส่วนราชการหรือหน่วยงานเช่นว่านั้นประกอบด้วย

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กันยายน ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต์ ไตรเพทพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นายโสภณ ชาตบุษย์จารุ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวกรรณิกา พัชระ	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกันย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลุต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๒๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.	
- สรุปลักษณะสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.	-๑-
- แผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทย	-๕-
- สถิติการจับกุมการลักลอบการค้างาช้าง การนำเข้างาช้างที่ผิดกฎหมาย	-๑๑-
- ปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดในการควบคุมการค้างาช้าง	-๑๑-
- ผลกระทบต่อประเทศไทยหากไม่มีการดำเนินการแก้ไข การค้างาช้างที่ผิดกฎหมายตามที่ CITES กำหนด	-๑๒-
- ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการค้างาช้าง	-๑๓-
- การควบคุมการค้างาช้างของไทย	-๑๖-
ภาคผนวก	
(๑) ร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	(๑)
(๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปลักษณะสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ การค้างาช้าง พ.ศ.	(๑๑)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

ความเป็นมาและสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการค้างาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้างตามกฎหมาย ว่าด้วยสัตว์พาหนะ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้าง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมาย ควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วย สัตว์พาหนะ จึงมีการนำงาช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิ และจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้า หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วย การค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้อง ปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการค้างาช้าง

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าง” หมายความว่า ข้างที่เป็นสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

“งาช้าง” หมายความว่า งา ขนาย หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือขนายของช้าง ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้ว

“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ โดยทำเป็นปกติและเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อขายด้วย

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างต้องยื่นคำขออนุญาต ประกอบกิจการต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้าง ให้ยื่นคำขออนุญาตประกอบ กิจการต่ออธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การประกอบกิจการ และการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๗.๒ กำหนดห้ามผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๗.๓ กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการครอบครองงาช้างออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ กำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งการครอบครองต่ออธิบดีโดยต้องนำเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาทะมาแสดง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๖) และ

กรณีที่ ๒ กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้ครอบครองอาจไม่มีเอกสารหรือหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างดังกล่าว จึงกำหนดให้เพียงแต่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองทั้ง ๒ กรณี ดังกล่าวแล้ว ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาทะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างนั้นเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาทะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๖ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้าง ให้มาแจ้งการครอบครองพร้อมเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาทะต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ภายหลังจากได้รับแจ้งการครอบครอง ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากการแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาทะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้

เหตุอันควรสงสัยและการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในสามสิบวันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามวรรคสามไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดีตามวรรคห้า ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๐ ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครองตามวรรคหนึ่ง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๗.๔ กำหนดให้ผู้ซึ่งครอบครองงาช้างไม่ว่าจะได้มาก่อนหรือได้มานับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๒๐ หากประสงค์จะโอนการครอบครองเปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครองต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ ในกรณีผู้ซึ่งครอบครองงาช้างตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๒๐ ประสงค์จะโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครอง ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๗.๕ กำหนดมิให้ใช้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แก่ผู้ครอบครองงาช้างตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ครอบครองงาช้างตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๗.๖ กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ให้ประกอบกิจการค้างข้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการ ของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ และมีอำนาจค้นตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด รวมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตลอดจนมีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิด และกำหนดให้ ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามสมควร (ร่างมาตรา ๙ ร่างมาตรา ๑๐ ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้างข้างในระหว่างเวลา พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการดำเนินการ เอกสารหรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่กำหนด ในใบอนุญาต

(๒) ค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัด งาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะ เป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดง บัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๗.๗ บทกำหนดโทษ

กำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาในความผิดฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ การประกอบกิจการค้างาช้างโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ยื่นคำขออนุญาตหรือไม่จัดทำบัญชีค้างาช้างในกรณีต่าง ๆ การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง โดยไม่ได้รับอนุญาต การมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างโดยไม่แจ้งการครอบครอง การไม่ส่งมอบ งาช้างที่ผิดกฎหมายให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในระยะเวลาที่กำหนด การโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง ที่อยู่ในความครอบครองโดยไม่แจ้งล่วงหน้า และการไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๑๓ ร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือประกาศที่ออกตามความในมาตรา ๑๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๙ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

๗.๘ การเปรียบเทียบความผิด

กำหนดให้ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ เป็นความผิดที่คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และกำหนดองค์ประกอบ ของคณะกรรมการเปรียบเทียบ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเปรียบเทียบในความผิด ดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๖ ความผิดตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการ เปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิด ตามวรรคหนึ่ง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอม ให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลา สามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๖ ให้ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้มี ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีกำหนด

๗.๙ บทเฉพาะกาล

กำหนดบทเฉพาะกาลในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการค้างาช้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแต่อยู่ในระหว่างที่ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตตามมาตรา ๔ มีหน้าที่ต้องยื่นคำขออนุญาต ต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่ง ไม่อนุญาต โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้างด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประกอบกิจการค้างาช้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาต จากอธิบดี โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่าย งาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๔ ให้ผู้ซึ่งประสงค์ จะประกอบกิจการค้างาช้างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่าย งาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

(๒) กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับมีหน้าที่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครอง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ ตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครองตามวรรคหนึ่ง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๗.๑๐ อัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ใบอนุญาตประกอบกิจการค้างาช้าง	ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตให้นำเข้าหรือให้ส่งออกซึ่งงาช้าง	ฉบับละ ๕๐๐ บาท
๓. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑๐๐ บาท

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติการค้ำगाช้าง พ.ศ.

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.*

(ตามวัตถุประสงค์ของร่างแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทย ข้อ ๑.๔)

หลักการและเหตุผล : เนื่องจากไทยไม่มีกฎหมายควบคุมการค้า การครอบครองงาช้าง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างบ้าน/ช้างเลี้ยง จึงมีการนำงาช้างป่ามาสวมสิทธิ์จดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงา รวมถึงการลักลอบนำงาช้างแอฟริกามาปะปนกับงาช้างบ้าน เพื่อการค้า หรือแปรรูป รวมทั้งไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญา CITES จึงมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาโดยต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมาย

วัตถุประสงค์ : เพื่อควบคุมการค้า และการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์งาช้างบ้าน/ช้างเลี้ยง รวมทั้งป้องกันการลักลอบนำงาช้างแอฟริกาให้นำมาแปรรูป/แอบอ้าง/นำเข้าสู่ระบบการค้างาช้างบ้าน/ช้างเลี้ยง

พรบ. นี้ใช้บังคับกับงาช้างบ้าน (ช้างเลี้ยง) ที่เป็นสัตว์พาหนะ ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒

เป็นการตราพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ รายละเอียด ดังนี้

พรบ. การค้า งาช้าง (รวม ๒๑ มาตรา)	สาระสำคัญ	การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติม ประกาศ กฎกระทรวงฯ
มาตรา ๑	ชื่อพระราชบัญญัติ	
มาตรา ๒	บังคับใช้วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
มาตรา ๓	ความหมายของช้าง งาช้าง ค้า อธิบดี ฯลฯ	
มาตรา ๔	การยื่นขออนุญาตประกอบกิจการค้างาช้าง	กฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การขออนุญาตประกอบกิจการค้า และการพักใช้เพิกถอน ใบอนุญาต
มาตรา ๕	การห้ามนำเข้า ส่งออก งาช้าง	กฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การขออนุญาตและการอนุญาตนำเข้า ส่งออกงาช้าง
มาตรา ๖	การแจ้งครอบครองงาช้าง	ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง ๑.หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การแจ้งครอบครองงาช้าง ๒. การแสดงเอกสารหลักฐานเพื่อพิสูจน์การครอบครองงาช้าง เมื่อเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรสงสัย

* ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พรบ. การค้า งานช่าง (รวม ๒๑ มาตรา)	สาระสำคัญ	การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติม ประกาศ กฎกระทรวงฯ
มาตรา ๗	การโอน การเปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง การแปรสภาพหรือเปลี่ยนรูปร่างงานช่างในความ ครอบครอง	ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การโอน การเปลี่ยนแปลงสถานที่ ครอบครอง การแปรสภาพหรือเปลี่ยนรูปร่างงานช่าง ในความครอบครอง
มาตรา ๘	การยกเว้นบางประการแก่ผู้ครอบครองงานช่าง	ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง ข้อยกเว้นการแจ้ง ครอบครองงานช่าง สำหรับหน่วยงานราชการ และ กรณีการครอบครองผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ส่วนตัวตาม จำนวนที่กำหนด
มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๒	การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติการพระราชบัญญัตินี้	ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง รูปแบบบัตร ประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
มาตรา ๑๓	บทกำหนดโทษผู้ประกอบกิจการค้างานช่าง ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย (จำคุกไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกิน สองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)	
มาตรา ๑๔	บทกำหนดโทษผู้ครอบครองงานช่างที่ฝ่าฝืน กฎหมาย (ปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท)	
มาตรา ๑๕	บทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไม่ให้ความร่วมมือ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท)	
มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗	กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ เปรียบเทียบปรับ (ผู้แทน อัยการ ตำรวจ กระทรวงทรัพยากรฯ) กรณีผู้กระทำผิดมีโทษ ปรับเพียงอย่างเดียวและยินยอมให้เปรียบเทียบ ปรับ	ประกาศกระทรวงฯ เรื่อง ๑. การกำหนดเขตที่มีคณะกรรมการ เปรียบเทียบปรับ ๒. หลักเกณฑ์ วิธีการ พิจารณาเปรียบเทียบ ปรับ
มาตรา ๑๘	บทเฉพาะกาล กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการค้า งานช่างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ มาขออนุญาตค้า	ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ เรื่อง การทำ บัญชีการค้า การแปรรูป และการจำหน่าย งานช่าง สำหรับผู้ค้างานช่างก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้
มาตรา ๑๙	บทเฉพาะกาล กำหนดให้ผู้ประสงค์ประกอบ กิจการค้างานช่างระหว่างยังไม่มีกฎกระทรวง ให้ ขออนุญาตค้า ต่ออธิบดีฯ	ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ เรื่อง การทำ บัญชีการค้า การแปรรูป และการจำหน่าย งานช่าง สำหรับผู้ค้างานช่างก่อนมีกฎกระทรวงฯ ว่าด้วยเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการค้า งานช่าง

พรบ. การค้ำ งาช้าง (รวม ๒๑ มาตรา)	สาระสำคัญ	การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติม ประกาศ กฎกระทรวงฯ
มาตรา ๒๐	บทเฉพาะกาล กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ ให้มาแจ้งการครอบครองฯ	ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ เรื่อง ๑.หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การแจ้ง ครอบครองงาช้าง ๒. การแสดงเอกสารหลักฐานเพื่อพิสูจน์การ ครอบครองงาช้าง เมื่อเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควร สงสัย สำหรับผู้ครอบครองงาช้างอยู่ก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้
มาตรา ๒๑	ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการพระราชบัญญัตินี้	๑. ประกาศกระทรวงฯ แต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ ๒. กฎกระทรวงฯ กำหนดค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต

หมายเหตุ

ประกาศฯ กฎกระทรวงฯ ที่ต้องออกมารองรับพระราชบัญญัตินี้

๑. กฎกระทรวงฯ จำนวน ๓ ฉบับ (มาตรา ๔ , ๕ , ๒๑)

๑.๑ รัฐมนตรีฯ เสนอ ครม.เห็นชอบหลักการ ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่างฯ

๑.๒ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเห็นชอบเสนอกลับคืน ครม.

๑.๓ ครม. เห็นชอบกฎกระทรวง

๑.๔ รัฐมนตรีฯ ลงนาม ส่งให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. ประกาศกระทรวงฯ จำนวน ๖ ฉบับ (มาตรา ๖ , ๗ , ๘ , ๑๑ , ๑๗ , ๒๑)

๓. ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ จำนวน ๓ ฉบับ (มาตรา ๑๘ , ๑๙ , ๒๐)

รวมจำนวน ๑๒ ฉบับ

แผนปฏิบัติการราชำงแห่งประเทศไทย (ฉบับแก้ไข)

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘						หน่วยงานรับผิดชอบ			
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. การออกระเบียบและกฎหมาย ตัวชี้วัด ๑. กฎหมายหลัก จำนวน ๔ ฉบับ ๒. กฎหมายรองไม่น้อยกว่า จำนวน ๕ ฉบับ ๑.๑ การปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อกำหนดรูปแบบใหม่ของตัวรูปพรรณช้าง โดยการเพิ่มข้อมูลประจำตัวช้าง ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลนิติกรรมเพื่อป้องกันการลักลอบลำนำช้างป่ามาสวมทะเบียนเป็นช้างบ้าน และเป็นข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่สามารถนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของช้างบ้านทั่วประเทศต่อไป														กรมการปกครอง
๑.๑.๑ ยกร่างระเบียบระเบียบกระทรวงมหาดไทยและตรวจพิจารณาถ่วงครองโดยคณะกรรมการระดับกระทรวง														
๑.๑.๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา														
๑.๑.๓ กฎหมายมีผลบังคับ (มีผลบังคับใช้ภายหลังการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ๖๐ วัน)														
๑.๑.๔ รับแจ้ง/ดำเนินการเปลี่ยนตัวรูปพรรณช้างให้เป็นรูปแบบใหม่ ภายใน ๙๐ วัน														
๑.๑.๕ ตรวจสอบจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกฎหมาย														
๑.๒ การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ (บางมาตรา) เพื่อป้องกันมิให้นำสัตว์ป่า จากผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมายมาแจ้งครอบครอง ซึ่งจะรองรับการออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ที่จะกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ครอบครองช้างแอฟริกาที่ผิดกฎหมายก่อนที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองไม่สามารถขออนุญาตครอบครองได้ เพราะกฎหมายกำหนดให้ตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่มีหลักฐานการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย)														กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๑.๒.๑ ยกร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ...) พ.ศ.														
๑.๒.๒ เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี														
๑.๒.๓ เสนอขอความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ														
๑.๒.๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา														
๑.๒.๕ ยกร่างกฎหมายรองเพื่อรองรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติที่ปรับปรุงใหม่														
๑.๒.๖ กฎหมายมีผลบังคับใช้														

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘						หน่วยงานรับผิดชอบ			
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑.๓ การออกกฎกระทรวงฉบับใหม่เพื่อกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าและการครอบครองช้างแอฟริกาที่ผิดกฎหมาย (มีผลบังคับใช้ภายหลังจากพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อ ๑.๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา)														กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๑.๓.๑ ยกร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่เพื่อกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง														
๑.๓.๒ เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ														
๑.๓.๓ เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี														
๑.๓.๔ ลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มีผลบังคับใช้ภายหลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา ๖๐ วัน)														
๑.๓.๕ เตรียมความพร้อมบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ และแนวทางการปฏิบัติงาน														
๑.๓.๖ กฎหมายมีผลบังคับใช้														
๑.๓.๗ รับแจ้งการครอบครอง ระยะเวลา ๙๐ วัน (เฉพาะที่ถูกต้องตามกฎหมาย)														
๑.๓.๘ ตรวจสอบจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกฎหมาย														
๑.๔ การออกพระราชบัญญัติการค้าช้างเพื่อควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก และการครอบครองช้างหรือผลิตภัณฑ์ช้างช้างบ้าน														กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๑.๔.๑ ยกร่างพระราชบัญญัติการค้าช้าง พ.ศ.														
๑.๔.๒ เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี														
๑.๔.๓ เสนอขอความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ														
๑.๔.๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา														
๑.๔.๕ ยกร่างกฎหมายรองเพื่อรองรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่														
๑.๔.๖ เตรียมความพร้อมบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ และแนวทางการปฏิบัติ														
๑.๔.๗ กฎหมายมีผลบังคับใช้														
๑.๔.๘ รับแจ้งการครอบครองช้างบ้านและการค้าที่ดำเนินการก่อนกฎหมายกำหนด (๙๐ วัน)														
๑.๔.๙ ตรวจสอบจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกฎหมาย														

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘							หน่วยงานรับผิดชอบ	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
๒. การจัดทำระบบทะเบียนข้อมูล													
ตัวชี้วัด ระบบทะเบียนข้อมูล จำนวน ๓ ระบบ													
๒.๑ ปรับปรุงระบบทะเบียนข้อมูลผู้ประกอบการค้ำช้างและรายการสินค้าช้าง													
๒.๑.๑ ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลผู้ประกอบการค้ำช้างที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์													กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒.๑.๒ จัดทำข้อมูลผู้ประกอบการค้ำช้างเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการค้าช้าง													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒.๑.๓ บูรณาการข้อมูลผู้ประกอบการค้ำช้าง (๒.๑.๑ และ ๒.๑.๒) เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูล													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒.๒ จัดทำระบบทะเบียนข้อมูลการครอบครองช้างบ้านและงาช้างแอฟริกาที่ถูกกฎหมาย													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒.๒.๑ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และวิธีการนำเข้าทะเบียนข้อมูล													
๒.๒.๒ จัดทำข้อมูลการครอบครองช้างบ้านและงาช้างแอฟริกาที่ถูกกฎหมาย													
๒.๒.๓ ปรับปรุงข้อมูลในระบบทะเบียนให้เป็นปัจจุบัน													
๒.๓ ปรับปรุงระบบทะเบียนข้อมูลงาช้างของกลาง													กรมศุลกากร และ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๒.๓.๑ ตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนข้อมูลงาช้างของกลาง													
๒.๓.๒ รายงานประจำปีตามที่สำนักเลขาธิการ CITES กำหนด													

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘							หน่วยงานรับผิดชอบ	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
๓. การกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย ตัวชี้วัด <ol style="list-style-type: none"> ๑. จำนวนสายตรวจร้านค้า ไม่น้อยกว่า ๒๒ สาย ๒. จำนวนครั้งของการปฏิบัติงานของสายตรวจทั่วประเทศ <ol style="list-style-type: none"> ๒.๑ พื้นที่เป้าหมาย อย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง/สายตรวจ ๒.๒ พื้นที่เฝ้าระวัง อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง/สายตรวจ ๓. พัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นศูนย์ให้คำปรึกษาและบริการข้อมูล จำนวน ๒๒ แห่งทั่วประเทศ ๔. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ฉบับ ๕. มีเทคนิคใหม่ในการตรวจสอบไม่น้อยกว่า ๓ วิธี ๖. ผล DNA ตามจำนวนคดีรายใหญ่ (น้ำหนักรวมมากกว่า ๕๐๐ กิโลกรัม) ๗. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการอบรม 													
๓.๑ การกำกับดูแลผู้ค้าข้างบ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย													
๓.๑.๑ มาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน (พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พระราชบัญญัติการบัญชี พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ)													
- จัดทำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์สำหรับเจ้าหน้าที่													กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับการค้าข้างบ้าน (จำนวน ๑ แห่ง)													
- จัดตั้งสายตรวจการค้าข้างบ้าน													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- ตรวจสอบเอกสารที่มาของข้างบ้าน และทำเครื่องหมายก่อนการอนุญาตเคลื่อนย้ายข้างบ้าน													กรมปศุสัตว์
- ออกเอกสารรับรองที่มาของข้างบ้านเพื่อประกอบการขออนุญาตเคลื่อนย้ายข้างบ้าน													กรมการปกครอง
- เพิ่มจำนวนครั้งการตรวจร้านค้าข้างบ้านและบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
๓.๑.๒ มาตรการเตรียมรองรับและปฏิบัติตามกฎหมายฉบับใหม่ (พระราชบัญญัติการค้าข้างบ้าน)													กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมการค้าและการบังคับใช้กฎหมาย													
- พัฒนาระบบงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นศูนย์ให้คำปรึกษาและบริการข้อมูลเกี่ยวกับการค้าและการครอบครองข้างบ้าน จำนวน ๒๒ แห่ง ครอบคลุมทั่วประเทศ													
- กำกับดูแลตรวจสอบร้านค้าที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย													

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘						หน่วยงานรับผิดชอบ	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
๓.๒ การปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย												
๓.๒.๑ เพิ่มความเข้มงวดในการปราบปรามการลักลอบนำเข้าและส่งออกบริเวณชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และการขนส่งไปรษณีย์												
- เพิ่มจำนวนครั้งในการตรวจสอบสัมภาระผู้โดยสาร/สินค้า/เส้นทางเป้าหมาย												กรมศุลกากร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช การทำเรือแห่งประเทศไทย บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
- ใช้เทคนิคใหม่ๆ ในการติดตามและตรวจสอบการกระทำความผิดกฎหมาย เช่น ใช้ระบบการสืบสวนจัดการคดี CMIS- (Case Management Investigation System) ในการวิเคราะห์การข่าว ใช้เทคนิคการประเมินความเสี่ยงของสินค้านำเข้า และส่งออกของกรมศุลกากร และติดตั้งอุปกรณ์เอ็กซเรย์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตรวจสอบสินค้าที่ขนส่งด้วยรถไฟ												กรมศุลกากร
- ส่งคดีรายใหญ่เพื่อพิจารณาดำเนินการยึดทรัพย์ตามกฎหมายพอกเงิน												สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมศุลกากร
- เก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ DNA จากงาช้างที่จับกุมได้กรณีคดีรายใหญ่ (น้ำหนักตั้งแต่ ๕๐๐ กิโลกรัมขึ้นไป) เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบสวนดำเนินคดี												กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘							หน่วยงานรับผิดชอบ		
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.	ก.ย.
๓.๒.๒ การดูแลรักษาางาข้างของกลาง - ปรับปรุงมาตรฐานการจัดทำเครื่องหมายและระบบทะเบียนข้อมูลงาข้างของกลาง - ปรับปรุงระบบการรักษาความปลอดภัยด้วยเจ้าหน้าที่และกล้องวงจรปิด														กรมศุลกากร และ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๓.๒.๓ เพิ่มความร่วมมือและช่องทางการข่าวทุกระดับ - จัดตั้งชุดปฏิบัติการร่วมระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง - เพิ่มช่องทางการข่าวการค้าข้างที่มีผิดกฎหมาย (เช่น สื่อสังคมออนไลน์ สายด่วน) และแจ้งหน่วยงานรับผิดชอบปฏิบัติการทันที - พัฒนาเครือข่ายภายในประเทศเพื่อการเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับงาข้าง - เพิ่มความร่วมมือและจัดประชุมเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายสัตว์ป่าภายในประเทศ (THAILAND-WEN) - เพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวระหว่างประเทศสมาชิก ASEAN-WEN และประเทศภาคี CITES - จัดประชุมหารือ/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/อบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรายงานข้อมูลการจับกุมขากข้าง และงาข้าง (Elephant Trade Information System-ETIS) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรายงานการจับกุม														สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมปศุสัตว์ การท่าเรือแห่งประเทศไทย บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๓.๓ การเสริมสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๓.๓.๑ จัดทำ/จัดหาคู่มือ วัสดุ อุปกรณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ (อย่างน้อย ๒ รายการ/ปี) ๓.๓.๒ จัดอบรม/ประชุม/ประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ในหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายทะเบียนพาณิชย์ กฎหมายการบัญชี กฎหมายการค้าข้าง กฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และการจำแนกชนิดงาข้าง เป็นต้น (อย่างน้อย ๓ ครั้ง)														กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หมวด/กิจกรรมหลัก/กิจกรรมรอง/ขั้นตอน	๒๕๕๗				๒๕๕๘						หน่วยงานรับผิดชอบ	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
๔. การประชาสัมพันธ์												
ตัวชี้วัด ประเภทของสื่อและจำนวนครั้งของการประชาสัมพันธ์												
๔.๑ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกรณีตามอนุสัญญา CITES ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการกำกับดูแลการค้าช้างบ้านต่อประชาชนทั่วไป ผู้ค้าช้าง เจ้าของช้าง และแรงงานชาวต่างชาติ ไม่ให้ซื้อช้างและไม่นำออกจากประเทศไทย โดยผ่านสื่อและช่องทางการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้												
๔.๑.๑ ผลิตสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ อาทิเช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ และสิ่งพิมพ์อื่นๆ สื่อวิทยุโทรทัศน์ภาคภาษาไทยภาษาอังกฤษ วิทยุชุมชน												
๔.๑.๒ เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ช่องทางการทูต สนามบิน สายการบิน												
๔.๑.๓ จัดกิจกรรมรณรงค์ เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์บริเวณแหล่งค้าช้างที่สำคัญ สนามบิน และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ												
๔.๑.๔ จัดประชุม/สัมมนา เช่น ประชุมชี้แจงผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้ประกอบกิจการค้าช้าง เป็นต้น												
๔.๒ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ช้างและปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมาย												
๔.๒.๑ จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทั่วไปลดละเลิกการบริโภคงาช้าง เช่น จัดค่ายเยาวชน จัดแสดงนิทรรศการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่												
๕. การติดตามและประเมินผล												
ตัวชี้วัด ๑. จำนวนครั้งของการติดตามและประเมินผล												
๒. จำนวนครั้งของการประชุม												
๓. จำนวนรายงาน												
๕.๑ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการ CITES ประเทศไทย ๔ คณะ และดำเนินการติดตามประเมินผล												
๕.๑.๑ คณะอนุกรรมการด้านการออกระเบียบและกฎหมาย												
๕.๑.๒ คณะอนุกรรมการด้านการจัดทำระบบทะเบียนข้อมูล												
๕.๑.๓ คณะอนุกรรมการด้านกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมาย												
๕.๑.๔ คณะอนุกรรมการด้านประชาสัมพันธ์												
๕.๒ จัดประชุมคณะอนุกรรมการคณะกรรมการ CITES ประจำประเทศไทยเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน												
๕.๓ รายงานความก้าวหน้าแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทยให้สำนักเลขาธิการ CITES												

สถิติการจับกุมการลักลอบการค้างาช้าง การนำเข้างาช้างที่ผิดกฎหมาย*
สรุปคดีลักลอบงาช้าง ปี 2556 - 2557

CASE	Raw ivory		Work ivory		Total Weight	Estimated value	Date of seizure	Source of data
	tusks/pieces	Weight (kg)	pieces	Weight (kg)	(kg)	(Baht)		
1	-	-	39	4.97	4.97	200,000	14-Feb-56	Customs
2	13 pieces	52.50	416	-	52.50	8,000,000	29-Aug-56	Customs
3	10 pieces	52.50	389	-	52.50	8,000,000	29-Aug-56	Customs
4	48 tusks 8 pieces	410.00	-	-	410.00	20,000,000	22-Sep-56	DNP *
5	12 tusks	226.00	1 tusk 2 pieces	12.00	238.00	50,000,000	4-Dec-56	Customs
6	-	-	-	76	76	3,500,000	21-Mar-57	Customs
7	7 tusks	22.40	-	-	22.40	700,000	13-Apr-57	Customs
8	-	-	-	-	44.05	1,200,000	13-Apr-57	Customs

ปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดในการควบคุมการค้างาช้าง

ประเทศไทยมีกฎหมายการควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้าง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้าง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะหรือช้างบ้าน จึงมีการนำงาช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) จึงมีพันธกรณีที่ จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยเริ่มแรก มีมาตรการที่จะยกเลิกช้างออกจากบังคับของกฎหมายสัตว์พาหนะ และให้ช้างเลี้ยงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะกลุ่มผู้เลี้ยงช้าง และในการออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องการจัดทำบัญชี ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เนื่องจากไม่ได้มีวัตถุประสงค์โดยตรงในการควบคุมการค้างาช้างให้สอดคล้องตามอนุสัญญา CITES และไม่สามารถกำหนดเงื่อนไขการจดทะเบียนให้รัดกุมได้ จึงไม่มีฐานอำนาจตามกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเพียงพอ และกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจตรวจสอบและดำเนินการกับสินค้าที่เป็นงาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่ไม่มีที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่

* ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบต่อประเทศไทยหากไม่มีการดำเนินการแก้ไขการค้างชำระที่ผิดกฎหมายตามที่ CITES กำหนด หากประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้างชำระที่ผิดกฎหมายให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการฯ และกรอบระยะเวลาที่คณะกรรมการบริหาร CITES กำหนด สำนักเลขาธิการ CITES จะแจ้งเวียนให้ประเทศสมาชิกประมาณ 180 ประเทศ ระวังการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าตามบัญชี CITES กับประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 35,000 ชนิด อาจก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทย ดังนี้

- 1) ส่งผลกระทบต่อส่งออกสัตว์ป่า เช่น นกแก้วสวยงาม แมลง ปลาตะพัด ม้าน้ำ ปลาช่อนอเมซอน จระเข้ ผลิตภัณฑ์จากหนังจระเข้และงู มูลค่า ประมาณ 5,400 ล้านบาทต่อปี และการส่งออกพืชป่า เช่น กัลฉ่ายไม้ กฤษณา ไม้ประดับจำพวกหยก โป๊ยเซียน กระบองเพชร ปรง ปาล์ม มูลค่า ประมาณ 4,000 ล้านบาทต่อปี
- 2) ส่งผลกระทบต่อการนำเข้าสัตว์ป่าและพืชป่า เช่น นกสวยงาม ปลาสวยงาม เต่า หนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์ กระบองเพชร โป๊ยเซียน มูลค่าประมาณ 300 ล้านบาทต่อปี
- 3) ก่อให้เกิดปัญหาการจ้างงานในธุรกิจการส่งออกสัตว์ป่าและพืชป่าไม่น้อยกว่า 39,000 คน
- 4) เกิดการสูญเสียส่วนแบ่งการตลาดการค้าชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า ในช่วง 3 - 4 ปีมูลค่าไม่น้อยกว่า 37,600 ล้านบาท
- 5) ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย

ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการค้างาช้าง*

๑. สภาพปัญหา

๑.๑ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และประชาชน ได้นำงาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ออกนอกประเทศ ทำให้ถูกจับกุมที่ด่านตรวจสัตว์ป่าระหว่างประเทศและที่สนามบินนานาชาติทั่วโลก รวมถึงยังมีการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้วส่งต่อไปประเทศที่สามและ นำมาจำหน่ายร่วมกับงาช้างเลี้ยงภายในประเทศที่ถูกกฎหมาย

๑.๒ ประเทศไทยมีการค้างาช้างภายในประเทศ ซึ่งเป็นงาที่ได้มาจากช้างเอเชียที่มีสถานะเป็นสัตว์ พานหะ (หรือช้างเลี้ยง) ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับซาก ของสัตว์พาหนะ ดังนั้น การครอบครองและการค้างาที่อ้างว่ามาจากช้างเลี้ยงจึงไม่มีกฎหมายไทยฉบับใด ควบคุมแต่อย่างใด ประกอบกับปัญหางาช้างแอฟริกาที่มีการลักลอบนำเข้าและค้าขายในประเทศ ที่ไม่สามารถดำเนินคดีกรณีค้าและครอบครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากกฎหมายไม่ครอบคลุม

๒. ช้างในปัจจุบันมีอยู่ ๒ สายพันธุ์ ได้แก่

๒.๑ ช้างแอฟริกา ๒ ชนิด

๒.๑.๑ ช้างทุ่งแอฟริกา (*Loxodonta africana*)

๒.๑.๒ ช้างป่าแอฟริกา (*Loxodonta cyclotis*)

๒.๒ ช้างเอเชีย ๑ ชนิด (๓ สายพันธุ์ย่อย)

๒.๒.๑ ช้างเอเชีย (*Elephas maximus*)

(ก) ช้างศรีลังกา (*E. m. maximus*)

(ข) ช้างอินเดีย (*E. m. indicus*)

(ค) ช้างสุมาตรา (*E. m. sumatranus*)

๓. สถานภาพทางกฎหมายของช้าง

ช้างเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อยู่ในบัญชี ๑ (Appendix I) ของอนุสัญญาไซเตส (CITES) ที่ไม่อนุญาต ให้มีการค้าระหว่างประเทศและห้ามนำเข้า-ส่งออกโดยเด็ดขาด ยกเว้นเพื่อการศึกษาวิจัย/เพาะพันธุ์ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากประเทศที่จะนำเข้าเสียก่อน ประเทศส่งออกจึงจะออกใบอนุญาตส่งออกได้

๔. ช้างในประเทศไทยจำแนกตามกฎหมายออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๔.๑ ช้างเลี้ยงหรือช้างบ้าน เป็นสัตว์พาหนะที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒

๔.๒ ช้างป่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ห้ามล่า ห้ามครอบครองอวัยวะชิ้นส่วนของช้าง รวมทั้งงาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างผู้กระทำความผิด มีโทษจำคุกไม่เกิน ๔ ปีหรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. บทลงโทษการลักลอบนำเข้า-ส่งออกงาช้าง

การลักลอบนำเข้า-ส่งออกงาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง รวมถึงอวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใด ของช้างมีความผิด ดังนี้

* ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๑ มีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ผู้กระทำผิดมีโทษจำคุกไม่เกิน ๔ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕.๒ มีความผิดตามพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ผู้กระทำผิดมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕.๓ มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๙ ผู้กระทำผิดมีโทษปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคารวมค่าอากรหรือจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

๖. ผลการประชุมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES)

๖.๑ การประชุมสมัยสามัญภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ ๑๖ (CITES CoP๑๖) เมื่อวันที่ ๒ - ๑๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๖ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมยอมรับว่าการลักลอบค้างาช้างและซากต่างๆของช้างเป็นปัญหาในระดับนานาชาติ ซึ่งประเทศถิ่นกำเนิด ประเทศที่นำผ่าน และประเทศผู้บริโภคจะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และร่วมมือกัน โดยที่ประชุมกำหนดให้ ๘ ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน มาเลเซีย เวียดนามฟิลิปปินส์ อูกันดา แทนซาเนีย และเคนยา จัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ เพื่อควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศ

๖.๒ การประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) ครั้งที่ ๖๕ ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ที่ประชุมได้มีมติให้ประเทศไทยต้องดำเนินการเพื่อการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ดังนี้

(๑) การตรากฎหมายหรือข้อบังคับที่เหมาะสม (เช่น การกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ภายใต้กฎหมายสัตว์ป่า)เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการควบคุมการค้าภายในประเทศและการครอบครองงาช้างอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(๒) การตรากฎหมายหรือข้อบังคับที่กำหนดให้มี

(ก) ระบบการจดทะเบียนงาช้างภายในประเทศ

(ข) ระบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตผู้ค้างาช้าง (รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายและบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด)

(๓) การเพิ่มความพยายามในการติดตามและควบคุมผู้ค้างาช้างและข้อมูลงาช้าง เพื่อการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการค้างาช้างที่ผิดกฎหมาย รวมถึงตัวชี้วัดที่สามารถตรวจวัดได้ และให้รายงานความก้าวหน้าภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘ และวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยหากไม่สามารถดำเนินการข้างต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ จะระงับการค้ากับประเทศไทย

๗. ปัญหาการระงับการค้าสัตว์และพืชตามบัญชี CITES กับประเทศไทย

การระงับการค้าสัตว์และพืชตามบัญชี CITES กับประเทศไทย จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านบาทโดยเฉพาะกล้วยไม้ กฤษณา ไม้ประดับจำพวกหยก โป๊ยเซียน กระบองเพชร พรัง ปาล์ม ฯลฯ (๑๐,๐๘๐ ล้านบาท)นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหนังจระเข้ไคแมน นกแก้วสวยงาม แมลง และหนังงู (๑,๒๐๐ ล้านบาท) รวมทั้งจระเข้ หนังจระเข้ และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหนังจระเข้ น้ำจืดและจระเข้ น้ำเค็ม ปลาตะพัด ม้าน้ำ และปลาช่อนเมซอน

และอื่นๆ (๒,๒๒๐ ล้านบาท) โดยความเสียหายดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการสูญเสียส่วนแบ่งตลาดการค้าชนิดพันธุ์ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๓ - ๔ ปี และส่งผลกระทบต่อโอกาสทางธุรกิจและการจ้างงานภายในประเทศด้วยงานภายในประเทศด้วย

๘. การแก้ปัญหาของประเทศไทย

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ CITES คือ การจดทะเบียนร้านค้า การควบคุมตรวจสอบการค้างาช้างภายในประเทศ การปราบปรามและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในการจดทะเบียนร้านค้าและการตรวจสอบการค้าได้อาศัยกฎหมายทะเบียนพาณิชย์และกฎหมายการบัญชีดำเนินการพลางก่อนในระหว่างการแก้ไขปัญหาระบบโดยการขอแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมการค้าและครอบงำแอฟริกา และมีบทบัญญัติควบคุมการค้างาช้างเลี้ยง โดยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ เกี่ยวกับมาตรการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศ และมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๖ เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งชาติ ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับงาช้างแอฟริกา และการควบคุมการค้างาช้างเลี้ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การอนุรักษ์ตามพันธกรณีในเรื่องนี้คล่องมีความล่าช้ามาก

๙. แนวทางการแก้ปัญหาอย่างจำเป็นและเร่งด่วน

๙.๑ เพื่อกำหนดให้มีกฎหมายบังคับกรณีค้าและครอบงำแอฟริกาและกำหนดมาตรการควบคุมการค้างาช้างเลี้ยงแล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ มิให้มีการระงับการค้าชนิดสัตว์และพืชตามบัญชีสัญญาฯ ที่จะส่งผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศเห็นสมควรออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้

(๑) เรื่อง กำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองทำให้สามารถดำเนินคดีกรณีค้าและครอบงำแอฟริกาที่ได้ลักลอบนำเข้ามาในประเทศ

(๒) เรื่อง การครอบครองและการค้างาช้างที่ได้มาจากสัตว์พาหนะ เพื่อควบคุมการค้างาช้างเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพ ที่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดครอบคลุมถึง

๙.๒ หากดำเนินการให้มีกฎหมายดังกล่าวแล้ว จักทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบควบคุมการค้างาช้างเลี้ยงที่ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างเข้มงวด และสามารถดำเนินคดีกับงาช้างแอฟริกาที่ผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องตามพันธกรณีของอนุสัญญาที่กำหนดไว้และไม่ถูกระงับการค้า

การควบคุมการค้างาช้างของไทย*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ไม่มีการควบคุม มีผลต่อการสูญหายของชนิดพันธุ์นั้น ๆ กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สมดุลของระบบนิเวศและมีผลต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่ของคนและสิ่งมีชีวิตอื่น ปัจจุบันการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าขยายวงกว้างทั่วโลก และจัดเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่ถูกประเมินว่ามีมูลค่าการค้าสูงมากกว่าพันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี สูงเป็นอันดับสองรองจากการค้าอาวุธและยาเสพติด โดยมีความเสี่ยงต่ำกว่าและให้ผลกำไรสูงอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์(Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora:CITES) หรืออนุสัญญาวอชิงตัน เป็นข้อตกลงสากลระหว่างรัฐบาล จัดทำในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าระหว่างประเทศเป็นภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของชนิดพันธุ์ในธรรมชาติ โดยให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ป่าและพืชป่ากว่า ๓๕,๐๐๐ สายพันธุ์ในระดับที่แตกต่างกัน โดยในขณะนั้นกำหนดให้ช้างเอเชียเป็นสัตว์ป่าตามบัญชี ๑ (Appendix I) คือเป็นสัตว์ชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ที่ห้ามทำการค้าโดยเด็ดขาด ยกเว้นในกรณีพิเศษ เช่นการศึกษาวิจัยทางวิชาการและการแพทย์ เป็นต้น และช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าตามบัญชี ๒ (Appendix II) คือมีการค้าได้โดยมีการกำหนดโควตาและต้องมีการควบคุมโดยระบบใบอนุญาตประเทศไทยได้ลงนามเข้าร่วมเป็นประเทศภาคีสมาชิกในอนุสัญญาไซเตสเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ปัจจุบันมีภาคีสมาชิกในอนุสัญญาไซเตสแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๘ ประเทศประเทศทั่วโลกมีการบริโภคงาช้างมายาวนานเพื่อเป็นเครื่องประดับ พิธีทางศาสนาและเพื่อแสดงฐานะทางสังคม ซึ่งจะพบได้ในสังคมชั้นสูง อย่างไรก็ตามผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐ - ๑๙๘๐) โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียง ทำให้มีความต้องการงาช้างสูงและนำไปสู่การล่าช้างเพื่อเอางาช้างอย่างหนัก เป็นผลให้มีการลดลงของประชากรช้างเอเชียและช้างแอฟริกาอย่างรวดเร็ว Christy (๒๕๕๖) กล่าวว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๑ (ค.ศ. ๑๙๘๘) ทุกสิบนาที่จะมีช้างแอฟริกาถูกฆ่าตายหนึ่งตัว สหรัฐอเมริกาประกาศห้ามการนำเข้างาช้างโดยไม่มีข้อยกเว้น รัฐบาลเคนยาเผางาช้างในคลัง ๑๒ ตัน และสำนักเลขาธิการไซเตสได้มีมาตรการหลายอย่างเพื่อจำกัดภัยคุกคามที่เกิดกับประชากรช้างโดยผ่านข้อบังคับนานาชาติในด้านการค้างาช้าง ดังนั้นในการประชุมภาคีอนุสัญญา (Conference of the Parties) ครั้งที่ ๗ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ (ค.ศ. ๑๙๘๙) จึงได้มีการลงมติขึ้นบัญชีให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าตามบัญชี ๑ ห้ามการค้างาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้างโดยเด็ดขาด มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ (ค.ศ. ๑๙๙๐) ซึ่งในการประชุมครั้งนี้เองที่ประมุขมีมติให้ประเทศไทยทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่าที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า ส่งออก การนำผ่านสัตว์ป่าและซากสัตว์ป่า ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ และต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ประเทศไทยจึงถูกระงับการค้า (trade ban) จากประเทศสมาชิกห้ามทำการค้าขายสัตว์ป่า พืชป่าและผลิตภัณฑ์ (การถูกระงับการค้าในขณะนั้นไม่ใช่สาเหตุจากเรื่องระบบการควบคุมการค้างาช้างภายในของประเทศ)

* ที่มา : รายงานการศึกษาส่วนบุคคลของ นางสาวกาญจนา นิตยะ หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ปี ๒๕๕๖

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

ในชื่อยกเว้นมักจะมีการยกเว้น กล่าวคือปี พ.ศ. ๒๕๔๒ (ค.ศ. ๑๙๙๙) สำนักงานเลขาธิการไซเตส สั่งให้จัด “การทดลองขาย” เพียงครั้งเดียวให้ประเทศญี่ปุ่น งาม้างจนวน ๕๐ ตันจากประเทศซิมบับเว บอตสวานา และนามิเบีย และครั้งที่สองในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ (ค.ศ. ๒๐๐๘) ให้ประเทศจีนและญี่ปุ่นจำนวน ๑๐๔ ตัน จากประเทศบอตสวานา นามิเบีย ซิมบับเว และแอฟริกาใต้ และผลจากการขายทั้งสองครั้ง ดังกล่าว Christy (๒๕๕๖) รายงานว่าการยอมให้งาม้างถูกกฎหมายเข้าสู่ตลาดญี่ปุ่นและจีนทำให้ สถานการณ์เลวร้าย กล่าวคือผู้บริโภคว่าจีนที่มีศักยภาพจำนวนมากเชื่อว่าสามารถซื้องาม้างได้อย่าง ถูกต้อง และทำให้การค้างาเถื่อนพื้นคินซีฟ โดยร้อยละ ๙๐ ในตลาดจีนเป็นงาม้างเถื่อนและมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น บทความของ Christy (๒๕๕๖) เน้นให้เห็นว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๒๐๑๑) มีการล่างาม้าง แอฟริกาอย่างน้อย ๒๕,๐๐๐ ตัว และจากการตรวจยึดงาม้างผิดกฎหมายทั่วโลกเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๕ (ค.ศ. ๒๐๑๒) ประมาณว่า ๓๑.๕ ตัน หมายถึงจำนวนงาม้างที่ตายสูงถึง ๓๑,๕๐๐ ตัว และตัวเลขอาจเพิ่ม มากขึ้นหากไม่มีการควบคุมการค้างางาม้างที่มีประสิทธิภาพประเทศไทยถูกจับตามองและถูกกล่าวหาว่ามี ส่วนเกี่ยวข้องการล่างาม้างแอฟริกา รายงานของสำนักงานเลขาธิการไซเตส ในการประชุมคณะกรรมการ บริหารอนุสัญญา ครั้งที่ ๖๒ ระบุว่างาม้างที่วางขายในประเทศไทยเป็นงาม้างที่ลักลอบนาเข้ามาจาก ประเทศในทวีปแอฟริกา โดยแบ่งกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้างางาม้างเป็น ๓ กลุ่ม คือ ประเทศ ต้นทาง ประเทศปลายทาง และประเทศทางผ่าน โดยประเทศไทยจัดเป็นประเทศปลายทางและประเทศ ต้นทางที่สำคัญรองจากประเทศจีน World Wildlife Fund: WWF (๒๐๑๒) ได้จัดทำ wildlife crime scorecard ระบุว่าประเทศไทยล้มเหลวในข้อปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการค้างางาม้างและ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการลักลอบล่าและค้างางาม้างที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในทวีปแอฟริกา โดยเฉพาะในพื้นที่แอฟริกาตอนกลาง โดยมีการลักลอบขนงาม้างส่งให้โรงงานแปรรูปและตลาดหลัก ในการค้างางาม้างและผลิตภัณฑ์จากงาม้างอย่างผิดกฎหมายซึ่งอยู่ในทวีปเอเชียและประเทศไทย ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการไซเตสได้รับข้อมูลจาก Elephant Trade Information System (ETIS) ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรอิสระชื่อ TRAFFIC และแจ้งเตือนประเทศไทยให้จัดระบบการควบคุมการค้างางาม้างบ้านและผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นจะเสนอให้ภาคีสมาชิกงดทำการค้าด้านสัตว์ป่าและ พืชป่ากับประเทศไทยในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๖ ตัวแทน องค์กรอนุรักษ์สัตว์ป่าสากล นำโดย WWF เรียกร้องให้ประเทศไทยแสดงความเป็นผู้นำในการหยุดยั้ง การค้างางาม้างอย่างผิดกฎหมายในระดับโลก โดยการประกาศระงับการค้างางาม้างและผลิตภัณฑ์จากงาม้าง ในประเทศโดยทันที จนกว่าจะจัดทำมาตรการและกรอบเวลาที่จะใช้กำกับ ควบคุม และดูแลการ ครอบครองและการค้างางาม้างและผลิตภัณฑ์จากงาม้างของประเทศนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีประกาศในโอกาสการเปิดประชุมภาคีอนุสัญญาครั้งที่ ๑๖ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร ว่าประเทศไทยดำเนินมาตรการภายใต้ พันธกรณีของอนุสัญญา ในการต่อต้านการค้างางาม้างข้ามชาติแต่ยังมีพวกลักลอบค้าสัตว์ป่าได้ใช้ ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการค้างางาม้างที่ผิดกฎหมาย พร้อมนี้นายกรัฐมนตรีได้ประกาศมาตรการของ รัฐบาลที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องงาม้าง ๓ ประเด็นคือด้านการเสริมสร้างความร่วมมือกับนานาชาติ ในการลดการลักลอบการค้างางาม้างแอฟริกา การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง โดยจำกัดและ มีการลงทะเบียนการค้างางาม้างจากงาม้างบ้าน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ เป้าหมาย เพื่อยุติการค้างางาม้างในอนาคต ซึ่งในระหว่างการประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งนี้ ได้มีการจัด Drafting

Groups เพื่อพิจารณาใน Resolution Conf. ๑๐.๑๐(Cop๑๖ Doc ๒๖ (Rev.๑)) ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา เยอรมนี เคนยา อุ간다 แอฟริกาใต้อินเดีย จีน และประเทศไทยในการประชุม คณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๖๔ ต่อเนื่องจากการประชุมภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๖ มีมติเสนอแนะ (recommendation) ให้ ๘ ประเทศ คือประเทศ จีน เคนยา มาเลเซียฟิลิปปินส์ ไทย อุ간다 แทนซาเนีย และเวียดนาม ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติ(National Ivory Action Plans) ส่งสำนักงานเลขาธิการไซเตส ภายใน ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานในการควบคุมการค้างาช้างในการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๖๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ต่อไป วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ นายกรัฐมนตรี สั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓ หน่วยงาน คือ ๑) การปรับแก้กฎหมายเพื่อยุติการค้างาช้าง ๒) การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า ๓) ปัญหา ช้างเร่ร่อน และ ๔. ความร่วมมือในการป้องกันการลักลอบล่าช้างป่า

สถานการณ์การลักลอบค้างาช้าง

การประกาศห้ามการค้างาช้างระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ (ค.ศ. ๑๙๙๐) หรือผลจากการอนุญาตให้ขายงาช้างในสต็อกแบบ One-Off Sale ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และ ๒๕๕๑ (ค.ศ. ๑๙๙๙ และ ๒๐๐๘) ของภาคีสมาชิกโดยสำนักงานเลขาธิการไซเตส มีคำถามที่ตามมาคือช่วยหรือไม่ช่วยในการลดปัญหาการลักลอบล่าช้างเอง? จากรายงาน ETIS ของ TRAFFIC ต่อที่ประชุมภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๖ ได้ประมาณว่าการจับกุมงาช้างผิดกฎหมายทั่วโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๑๙๙๖ - ๒๐๑๑) จำนวน ๑๑,๖๓๓ คดี มีน้ำหนักงาช้างรวมเกือบ ๓๐๐ ตัน โดยในช่วงสามปีสุดท้ายมีการจับกุมเป็นปริมาณมาก คดีรายใหญ่ที่สุดจับกุมที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ (ค.ศ. ๒๐๐๒) มีน้ำหนักมากกว่า ๗ ตัน Christy (๒๕๕๕) อ้างถึงองค์การตำรวจสากลว่าของกลางที่ยึดได้จะคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนที่ลักลอบขนจริง และสมมุติฐานว่าช้างแต่ละตัวมีงาหนักเฉลี่ย ๑๐ กิโลกรัม น้ำหนักที่ได้จะเทียบกับจำนวนช้างที่ต้องตายในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๒๐๑๑) สูงถึง ๓๘,๘๐๙ ตัว หรือในช่วงเวลา ๑๕ ปี มีจำนวนช้างที่ต้องถูกล่าตายถึง ๒๙๗,๑๘๗ ตัว

ประมาณน้ำหนักของงาช้างผิดกฎหมายที่ถูกจับกุมทั่วโลก ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ - ๒๐๑๑

ปี	น้ำหนักงาช้างดิบ (Raw ivory)(กก)	น้ำหนักผลิตภัณฑ์งาช้าง (Worked ivory) (กก)	รวม (กก)
๑๙๙๖	๑๕,๙๔๒	๓,๐๓๑	๑๘,๙๗๓
๑๙๙๗	๖,๒๑๓	๑,๓๓๕	๗,๕๔๘
๑๙๙๘	๙,๕๕๘	๒,๒๑๘	๑๑,๖๗๕
๑๙๙๙	๑๕,๒๓๗	๒,๕๙๖	๑๗,๘๓๓
๒๐๐๐	๑๕,๒๙๖	๒,๑๕๖	๑๗,๔๕๒
๒๐๐๑	๑๒,๘๙๑	๓,๔๘๒	๑๖,๓๗๓
๒๐๐๒	๒๔,๑๕๐	๖,๕๘๒	๓๐,๗๓๒
๒๐๐๓	๑๐,๕๐๓	๒,๓๘๕	๑๒,๘๘๘
๒๐๐๔	๖,๗๑๔	๑,๖๑๗	๘,๓๓๑
๒๐๐๕	๑๓,๖๗๒	๑,๒๑๑	๑๔,๘๘๓
๒๐๐๖	๒๓,๖๔๘	๑,๙๘๐	๒๕,๖๒๘
๒๐๐๗	๘,๖๒๓	๑,๖๐๔	๑๐,๒๒๗
๒๐๐๘	๕,๔๒๘	๑,๔๒๘	๖,๘๕๖

ปี	น้ำหนักงาช้างดิบ (Raw ivory)(กก)	น้ำหนักผลิตภัณฑ์งาช้าง (Worked ivory) (กก)	รวม (กก)
๒๐๐๙	๒๗,๕๘๐	๕,๑๒๘	๓๒,๗๐๘
๒๐๑๐	๒๓,๐๔๘	๓,๒๒๒	๒๖,๒๗๐
๒๐๑๑	๓๕,๒๙๔	๓,๕๑๕	๓๘,๘๐๙
รวม	๒๕๕,๖๙๗	๔๓,๔๙๐	๒๙๙,๑๘๗

ที่มา: ETIS (๒๐๑๓)

รายงานของสำนักงานเลขาธิการไซเตส ในการประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญา ครั้งที่ ๖๒ ระบุว่างาช้างที่มีการลักลอบค้า เป็นงาช้างจากประเทศในทวีปแอฟริกา โดยแบ่งกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้างาช้างเป็น ๓ กลุ่ม คือ ประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง และประเทศทางผ่าน โดยประเทศไทยจัดเป็นประเทศปลายทาง ในภาพที่ ๒.๖ แสดงถึงเส้นทางอาชญากรรมประเภทต่างๆ รวมถึงการค้าสัตว์ป่าและพืชป่า จะเห็นว่ามีส่วนกลางการค้าอยู่ในประเทศแถบอาเซียน โดยมีประเทศต้นทางจากประเทศแถบทวีปแอฟริกา อินเดีย และประเทศผู้บริโภครายใหญ่อยู่ที่ประเทศจีน ไทยและญี่ปุ่น ตารางด้านล่างแสดงน้ำหนักงาช้างที่ยึดได้มากที่สุดของประเทศในเอเชียลำดับแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ – ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๑๙๘๙ – ๒๐๑๑) จะเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศปลายทางที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบค้างาช้างเป็นอันดับที่ ๒ รองจากประเทศจีน

กลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้างาช้าง

ประเทศปลายทาง (Primarily destination)	ประเทศทางผ่านและต้นทาง (Transit and origin)	ประเทศต้นทาง (Primarily origin)
จีน ไทย อียิปต์ เวียดนาม	เคนยา ลาว มาเลเซีย โมซัมบิก พม่า ไนจีเรีย เนปาล แทนซาเนีย แซมเบีย	คาเมรูน คองโก กาบอง แอฟริกากลาง อินเดีย อินโดนีเซีย รัสเซีย อัฟริกาใต้ ซิมบับเว

ที่มา: CITES (๒๐๑๒) และ WWF (๒๐๑๒)

ประมาณน้ำหนักงาช้างที่จับกุมได้แยกตามประเทศในเอเชีย ลำดับจากน้อยไปมาก
ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ - ๒๐๑๑

ประเทศ	น้ำหนักงาช้าง (กก)	ประเทศ	น้ำหนักงาช้าง (กก)
อินเดีย	๖,๗๕๙	เวียดนาม	๑๓,๔๒๖
สิงคโปร์	๘,๐๒๙	ไต้หวัน	๑๘,๓๗๐
มาเลเซีย	๘,๕๒๘	ฮ่องกง	๒๐,๖๓๘
ญี่ปุ่น	๘,๖๑๘	ไทย	๒๑,๓๖๔
ฟิลิปปินส์	๑๐,๖๕๙	จีน	๔๑,๐๙๕

ที่มา: ETIS (๒๐๑๓)

จากเอกสาร SC๖๒ Doc. ๔๖.๑ (Rev. ๑) ในการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่ ๖๒ แสดงตัวเลขการศึกษาของ MIKE ว่า ในปี ๒๐๑๑ การล่าช้างถึงจุดสูงสุดในรอบทศวรรษ โดยประชากรช้างแอฟริกาในภูมิภาคหนึ่งๆ มีแนวโน้มลดลง กล่าวคือช้างที่ถูกสังหารในภูมิภาคแอฟริกาตะวันออก ร้อยละ ๕๙ เป็นการลักลอบล่า ในภูมิภาคแอฟริกาตอนใต้ร้อยละ ๕๑ ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก ร้อยละ ๘๔ และภูมิภาคที่เผชิญปัญหาหนักที่สุดคือแอฟริกากลาง มีการลักลอบล่าสูงถึงร้อยละ ๙๐ Christy (๒๕๕๕) ยกตัวอย่างการลักลอบล่าช้างครั้งใหญ่ที่ประเทศแคเมอรูน เมื่อต้นปี ๒๐๑๒มีนักล่าที่เตรียมการอย่างดีซึ่งมีำออกจากประเทศซาอุดีอาระเบียเข้าสู่อุทยานแห่งชาติบูบาเอ็นจินดาห์และสังหารช้างป่าไปกว่า ๓๐๐ ตัว สำหรับประเทศคองโก สถิติปี ๒๐๐๖-๒๐๑๑ ช้างป่าเกือบ ๕,๐๐๐ ตัวตายในที่ดินนอกเขตอุทยานแห่งชาตินูอาบาเล-เอ็นโดกิ เนื่องจากมีถนนสายใหม่ทำให้เข้าถึงพื้นที่ได้ง่ายขึ้น และในประเทศแทนซาเนีย ปี ๒๐๑๒ การลักลอบล่าจะใช้วิธีวางยาเบื่อเพื่อเลี้ยงเสียงปืน นอกจากนี้ประเทศแทนซาเนียเป็นจุดหลักในการขนส่งงาช้างผิดกฎหมายไปยังเอเชีย สำหรับประเทศไทยของกลางที่ตรวจยึดได้มากกว่าครึ่งมีต้นทางมาจากประเทศเคนยา โดยกลยุทธ์ในการลักลอบขนงาช้างเถื่อนตัวอย่างที่จับได้ในประเทศไทย ที่กรุงเทพฯ ปี ๒๐๑๑ เอกซเรย์พบงาช้าง ๒๔๗ กิ่ง ในตู้สินค้าที่ระบุว่าเป็นปลาแมกเคอเรลแช่แข็งจากเคนยา ประเมินว่ามีมูลค่ามากกว่า ๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับประเทศมาเลเซียพบในตู้สินค้าที่ระบุว่าเป็นพลาสติกรีไซเคิลจากแทนซาเนีย มีงาช้างเกือบ ๗๐๐ กิ่งที่มีจุดหมายปลายทางอยู่ในประเทศจีน และสำหรับประเทศจีน มณฑลกว่างตุง ปี ๒๐๐๙ จับเรือประมงเช่าของจีนแล่นกลับจากประเทศฟิลิปปินส์พร้อมด้วยงาช้างแบบเต็มกิ่งและชิ้น รวม ๗๗๐ ชิ้น อัดแน่นในลังไม้ห้าลังความต้องการในการบริโภคสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่ามาจากกลุ่มผู้บริโภคหลายกลุ่ม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคคือวัฒนธรรม (culture) ที่มีผลต่อความเชื่อในการบริโภคสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่า ส่วนผสมยา เครื่องประดับที่บ่งบอกสถานะทางสังคม ของฝัก สัตว์เลี้ยงและเกมกีฬา เป็นต้น ซึ่งในช่วงการประชุมประเทศภาคี ครั้งที่ ๑๖ ที่กรุงเทพฯ มีการพูดถึงอุปสงค์ (demand) อย่างกว้างขวาง การที่ช้างจากประเทศในทวีปแอฟริกาถูกล่าเป็นจำนวนมากเนื่องจากมีอุปสงค์จากประเทศผู้บริโภคสูงมาก หากหยุดยั้งอุปสงค์ดังกล่าวได้ จะเป็นการลดการล่าช้างในทวีปแอฟริกาได้โดย

พุ่งเข้ามาที่ประเทศในแถบเอเชียโดยเฉพาะประเทศจีนและประเทศไทย มีการเรียกร้องให้ประเทศไทยยุติการค้าข้างในประเทศ ซึ่งในระหว่างการประชุมดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นและขอให้ที่ประชุมพิจารณาจากข้อเท็จจริงและมองในมุมตรงข้าม หากสินค้าไม่มีแหล่งทรัพยากรและไม่มี การสนอง (supply) อย่างต่อเนื่องหรือหากประเทศต้นทางมีการป้องกันและควบคุมการลักลอบนำเข้าและส่งออก ข้าง อุปสงค์ของตลาดอาจลดลง ภาพที่ ๒.๙ แสดงให้เห็นถึงลูกโซ่ของการลักลอบค้าสัตว์ป่า จากประเทศต้นทาง (supply source/source country) ไปยังประเทศปลายทาง (consumer country) โดยนำผ่านทางผ่าน (destination transit) ที่สำคัญ ปกติมักจะไม่ใช่เส้นทางปกติเพื่อ หลีกเลี่ยงการตรวจจับ

การค้าข้างของประเทศไทยและภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตา ระหว่างประเทศ

การค้าข้างของประเทศไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความผูกพันของคนกับข้าง ตลอดจนเรื่องของการค้าข้างทั้งการนำเข้าและส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกข้างไปยังประเทศจีน และญี่ปุ่นย้อนหลังไปเมื่อหลายศตวรรษที่ผ่านมา ที่มีการบันทึกไว้ช่วงศตวรรษที่ ๑๓ ประเทศไทย ส่งออกปลายงาและงาช้าง น้ำหนักตั้งแต่ ๗ ถึง ๒๐ กิโลกรัมแต่มีได้ระบุปริมาณ และศตวรรษที่ ๑๙ มีการส่งออกข้าง ๒๐ ตัน ไปยังประเทศจีน ในขณะที่เดียวกันพบว่าร้อยละ ๙๐ ของข้างในตลาดญี่ปุ่น มาจากประเทศไทยและหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Stiles, ๒๐๐๙) ประเทศไทยเริ่มนำเข้า ข้างดิบภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ภายหลังจากพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมข้างภายในประเทศ เนื่องจากวัตถุดิบที่ได้จากประชากรข้างในประเทศไม่เพียงพอในการผลิต Stiles (๒๐๐๙) อ้างสถิติของ กรมศุลกากรว่า ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๕๗ – ๑๙๘๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๓๐) ประเทศไทยมีการนำเข้าข้าง ดิบอย่างน้อย ๔๓.๕ ตัน หรือประมาณ ๑.๔๕ ตันต่อปี เป็นข้างแอฟริการ้อยละ ๗๒ โดยนำเข้าจาก ประเทศเคนยาและซูดาน รวมถึงการนำเข้าจากฮ่องกงและลาว ซึ่งถูกประมาณว่าจำนวนที่นำเข้าจริง น่าจะมีปริมาณมากกว่าและเป็นการลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ เมียนมาร์และลาว โดยลูกค้ารายใหญ่ที่รับข้างที่ผ่านขบวนการผลิตแล้วคือประเทศเยอรมันตะวันตก สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่นการประกาศห้ามมีการค้าข้างระหว่างประเทศในปี ๑๙๘๙ (พ.ศ. ๒๕๓๓) มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ลดความต้องการข้าง โดยเฉพาะจากประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งนำไปสู่การลดการ ล่าข้างในหลายส่วนของทวีปแอฟริกาในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม Stiles (๒๐๐๙) กล่าวว่าไม่มีหลักฐานบ่งชี้ว่า การห้ามการค้าดังกล่าวมีผลกระทบต่อประชากรข้างเอเชียในบางประเทศด้วยผู้ประกอบการค้าข้าง พยายามใช้ข้างเอเชียแทนข้างแอฟริกา โดยเฉพาะประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง เช่น กัมพูชา ลาว และเวียดนาม โดยที่ประชากรข้างป่าของทั้งสามประเทศลดลงจาก ๖,๒๕๐ ตัวในปี ๑๙๘๐ (พ.ศ. ๒๕๒๓) เหลือเพียงประมาณ ๑,๕๑๐ ตัว ในปี ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) อย่างไรก็ตามการ ลดลงของการลักลอบล่าข้างแอฟริกาจะเป็นเพียงช่วงแรกเท่านั้น กล่าวคือ สถิติการจับกุมข้าง แอฟริกาที่ลักลอบนำเข้าประเทศไทยในช่วงปี ๑๙๙๒ – ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๖) พบว่ามีมากกว่า ๒๔,๐๐๐ ชิ้น น้ำหนักมากกว่า ๔,๐๐๐ กิโลกรัม ไม่รวมถึงการตรวจยึดข้างแอฟริกาที่ประเทศ ยูกันดาและประเทศเอธิโอเปีย เป็นต้น ที่พยายามลักลอบส่งมาประเทศไทย เพื่อส่งให้ผู้ประกอบการ แกะสลักข้างที่สำคัญในไทย คืออำเภอยุหคี่รี จังหวัดนครสวรรค์ ประมาณว่ามีข้างแกะสลัก ๕๐-

๑๐๐ คนในปี ๒๐๐๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔) ในขณะที่ผลิตภัณฑ์งาช้าง (worked ivory) ลักลอบส่งมาจากจีน และอองกง Stiles (๒๐๐๙) เน้นว่า คนไทยซื้องาช้างน้อยมาก ลูกค้าที่สำคัญส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยว จากทั่วโลกที่เดินทางมาประเทศไทย โดยในปี ๒๐๐๖ (พ.ศ. ๒๕๔๙) มีมากถึง ๑๓.๘๒ ล้านคน และปี ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) มีจำนวน ๑๔.๔๖ ล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นการควบคุมการค้างาช้างป่า และซากของช้างป่าภายในและระหว่างประเทศของไทยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งจำแนกให้ช้างป่าเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองห้ามล่าและจำหน่ายช้างป่าและซาก ในส่วนของช้างบ้านจะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสัตว์ ๑๗ พาหนะ พ.ศ. ๒๕๘๒ การนำเคลื่อนที่ซากสัตว์ป่า ภายใต้พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งไม่ห้ามการครอบครองและการซื้อ ขายงาช้างจาก ช้างบ้าน ซึ่งกลายเป็นปัญหา และข้อจำกัดที่สำคัญในการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศ

ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของระหว่างประเทศ

จากสถิติการลักลอบล่าช้างที่สูงขึ้นเพื่อเอางา และการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาที่มีปลายทาง ที่ประเทศไทยที่เพิ่มปริมาณสูงขึ้น ประกอบกับร้านค้าผลิตภัณฑ์งาช้างในต่างจังหวัด ในกรุงเทพมหานคร ของประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้นและประมาณว่าเกินกำลังผลิตของงาช้างบ้านที่มีในประเทศไทย ช่องว่างทางกฎหมายในการควบคุมการค้างาช้างในประเทศ จึงเป็นประเด็นสะสม ทำให้เริ่มมีการพูดคุย ในการประชุมคณะกรรมการมาธิการ ครั้งที่ ๕๔ เมื่อปี ๒๐๐๖ (พ.ศ. ๒๕๔๙) เกี่ยวกับความตั้งใจจริงของ รัฐบาลไทยต่อบทบัญญัติและข้อกำหนดของไซเตสหรือไม่ เนื่องจากการค้างาช้างและงาช้างยังคงเติบโต ในประเทศไทยทั้งที่มีความพยายามของนานาชาติและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่พยายามให้มีการบังคับใช้ กฎหมายทั้งกฎหมายภายในประเทศและกฎ ระเบียบของไซเตสรายงานของ TRAFFIC โดย Daniel Stiles (๒๐๐๙) ได้ทำการสำรวจและศึกษาการค้างาช้างและงาช้างในประเทศไทยในปี ๒๐๐๖-๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐) กล่าวว่า

๑) จากการสำรวจปริมาณผลิตภัณฑ์งาช้างที่วางขายแบบเปิดเผยในปี ๒๐๐๖-๒๐๐๗ มีจำนวน ๒๓,๐๐๐+ ชิ้น ลดลงจากปี ๒๐๐๑-๒๐๐๓ ซึ่งมีจำนวน ๘๘,๐๐๐+ ชิ้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมการค้างาช้างขนาดใหญ่ที่สุดและที่มีความเคลื่อนไหวมากที่สุดในโลก โดยในส่วนที่ผิดกฎหมายจะมีสัดส่วนที่เป็นรองประเทศจีน-ฮ่องกง เท่านั้น

๒) จำนวนผู้ประกอบการรายย่อย (retail outlets) ในประเทศไทย ๒๐๑ ร้าน มีชิ้นงานของ งาช้างประมาณ ๒๓,๒๕๘ ชิ้น โดยที่ กรุงเทพมหานครมีการค้างาช้างที่ใหญ่ที่สุดถึง ๑๕๑ ร้าน ชิ้นงาช้าง ๑๒,๕๑๗ ชิ้นงาน อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๘ ร้าน อย่างต่ำ ๗,๖๑๑ ชิ้นงาน จังหวัด เชียงใหม่จำนวน ๒๖ ร้าน อย่างต่ำชิ้นงาช้าง ๒,๓๒๓ ชิ้นงาน และจังหวัดอุทัยธานีจำนวน ๖ ร้าน มีชิ้น งาช้าง ๓๖๑ ชิ้นงานจากการสำรวจใน ๕ ร้าน

๓) TRAFFIC ทำการสำรวจซ้ำในปี ๒๐๐๘ พบว่ามีผู้ประกอบการค้างาช้างรายย่อยเพิ่มขึ้น ๖๙ ร้าน ชิ้นงาช้าง ๓,๐๑๙ ชิ้นงาน แบ่งเป็น ในกรุงเทพมหานครเพิ่ม ๖๓ ร้าน ชิ้นงาช้าง ๒,๙๐๑ ชิ้นงาน จังหวัดเชียงใหม่เพิ่ม ๓ ร้าน ชิ้นงาช้าง ๗๓ ชิ้นงาน และอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เพิ่ม ๓ ร้าน ชิ้นงาช้าง ๑๔๕ ชิ้นงาน

๔) พบว่าการขายชิ้นงานของงาช้างภายในโรงแรม ในปี ๒๐๐๗ มีจำนวนลดลงจากปี ๒๐๐๓ กล่าวคือ ใน ๑๗ โรงแรม จำนวน ๕,๓๕๕ ชิ้น ลดลงเหลือ ๗ โรงแรม จำนวน ๑,๓๕๒ ชิ้นงาน

๕) ราคาของงาช้างดิบในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น เกินร้อยละ ๓๐๐ ในช่วงปี ๒๐๐๑ - ๒๐๐๘ เนื่องจากการตรวจยึดงาช้างผิดกฎหมายจำนวนมาก ทำให้งาช้างในตลาดมีหายากขึ้น ปลายงาช้างบ้านน้ำหนักน้อยกว่าหนึ่งกิโลกรัม ราคา ๓๕๐-๑๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม จากเดิม ราคาไม่เกิน ๑๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม และส่วนของงาช้าง น้ำหนักไม่เกินห้ากิโลกรัม ราคา ๒๘๖-๔๒๙ ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม จากเดิมราคาระหว่าง ๙๑-๑๘๒ ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลกรัม

๖) ประเมินว่ามีนักแกะสลักงาช้างในประเทศไทย ปี ๒๐๐๑ ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ คน แต่ลดลงเหลือไม่เกิน ๖๐ คนในปี ๒๐๐๘ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจได้พบอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากงาช้างประเภทใหม่ ซึ่งไม่เคยมีบันทึกไว้และมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีโรงงานแกะสลักจำพวกหัวเข็มขัด เข็มกลัด ตุ้มหูและแหวน เป็นต้น (ภาพที่ ๒.๑๐) เกิดขึ้นที่จังหวัดอุทัยธานีอย่างน้อย ๘ แห่ง ในจังหวัดชัยนาท ๑ แห่งและในกรุงเทพฯมีการจ้างนักแกะสลักเพิ่มอย่างน้อย ๔๕ คน ในขณะที่ศูนย์กลางการแกะสลักงาช้างที่ อำเภอพยุหะคีรี ชบเซา เนื่องจากแรงกดดันจากรัฐบาล และงาช้างดิบที่ขาดแคลน

๗) เจ้าหน้าที่ศุลกากรและเจ้าหน้าที่ไซเตสในประเทศไทย บางครั้งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศและระเบียบของไซเตส เช่นกรณีการส่งออกช้าง โดยในช่วงปี ๑๙๘๐ - ๒๐๐๕ (พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๔๘) ใบอนุญาตส่งออกช้างจำนวนหนึ่งในสี่ถูกทำขึ้นด้วยข้อมูลที่มาของช้างไม่ถูกต้องและบางกรณีใบอนุญาตส่งออกไม่สมบูรณ์และไม่ถูกต้องแต่ไม่มีการแก้ไข

๘) การส่งออกช้างเอเชียเก่าเชือกไปประเทศออสเตรเลีย และห้าเชือกส่งไปประเทศเยอรมนี ทั้งที่มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๙ ห้ามส่งช้างออกนอกประเทศ ซึ่งเป็นคำถามถึงความชัดเจนของนโยบายของประเทศไทยเกี่ยวกับการค้าช้าง

๙) ประเทศไทยมีการลักลอบนำเข้าช้างจากประเทศเมียนมาร์เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

๑๐) มติที่ประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๔ ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้จัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญในลำดับต้นในการถูกติดตามตรวจสอบการดำเนินการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศ และต้องมีการกำหนดมาตรการควบคุมตามแนวทางในมติที่ประชุม ที่ ๑๐.๑๐ (แก้ไข COP๑๒) เรื่องการค้าตัวอย่างพันธุ์ช้าง (trade on elephant specimens) ซึ่งประเทศไทยเพิ่งเริ่มที่จะพิจารณาดำเนินการ ดังนั้นจึงยังไม่มีความก้าวหน้าใดๆ Stiles (๒๐๐๙) สรุปว่าความพยายามของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวกับการลักลอบนำเข้างาช้างดิบและการควบคุมอุตสาหกรรมงาช้างและการควบคุมการค้า แสดงให้เห็นความสำเร็จในด้านของการลดจำนวนผลิตภัณฑ์ที่วางขายอย่างเปิดเผย แต่ในทางตรงข้าม จำนวนร้านค้างาช้างรายย่อยปรากฏว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น ในขณะที่นักแกะสลักดูเหมือนลดจำนวนลง ซึ่งคงต้องใช้เวลาในการติดตามถึงผลการดำเนินงานทั้งการควบคุมตลาดและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยประเด็นเกี่ยวกับการควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทยมีการกล่าวถึงในเชิงลบตั้งแต่การประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๔ ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น

๑) International Center Trade and Sustainable Development (๒๐๑๓) เสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทยในการหยุดการค้างาช้างภายในประเทศจากคำกล่าวของนายกรัฐมนตรี ในพิธีเปิดการประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๖ เมื่อ ๔ มีนาคม ๒๕๕๖ (เนื้อข่าวอ้างอิงจากสำนักข่าวเอพี) จากเนื้อความข้างต้น แสดงให้เห็นความไม่เชื่อถือในสิ่งที่นายกรัฐมนตรีของไทยได้กล่าวในพิธีเปิด

การประชุมดังกล่าว จะดำเนินการจริงตามที่พูด เนื่องจากไม่มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน ข้าราชการบรรดาศักดิ์ด้านสิ่งแวดล้อมยังคงเคลือบแคลง สงสัย ในลักษณะไม่เชื่อข่าวนี้ยังได้อ้างคำพูดของ ดร.ธีรภัทร ประยูรสิทธิ รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไทยยังไม่มีแผนงานเร่งด่วนที่จะแก้ปัญหาการค้างาช้างภายในประเทศในปัจจุบัน เป็นการสะท้อนว่าประเทศไทยอาจจะไม่เร่งรัดการแก้ไขปัญหาทางช้างตอนท้ายยังระบุด้วยว่าตลาดค้างาช้างที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากจีน

๒) Independent UK (๒๐๑๓) หัวข้อข่าว : Thai-ivory trade ban backed by Prince William ข่าวนี้พูดถึงประเทศไทยว่าเป็นตลาดค้างาช้างผิดกฎหมายซึ่งใหญ่เป็นอันดับสองรองจากจีน (ซึ่งน่าจะมีความเห็นตามรายงานของ TRAFFIC) รวมทั้งได้อ้างความเห็นของสมาชิกราชวงศ์ระดับสูงของประเทศอังกฤษคือเจ้าชายวิลเลียม ซึ่งเป็นที่สนใจของคนทั่วโลก และ(น่าจะเชื่อว่า) เป็นผู้นำทางความคิดของคนจำนวนมากทั่วโลก มากดดันประเทศไทยในการออกมาตรการเพื่อหยุดการค้างาช้าง

๓) สำนักข่าว AFP หัวข้อข่าว: Thailand's legal ivory trade a smokescreen for smuggled African Tusks ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๗ ก่อนที่จะมีการประชุมภาคีสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๓ ในประเทศไทย โดยมีหลายประเด็นเกี่ยวกับประเทศไทย และเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดี เช่น Wildlife enforcers in Thailand -- home to the world's largest ivory market are hampered by a loophole in the law that allows buying and selling of tusks from domesticated local elephants. Environmentalists say smugglers take advantage of the law by mixing illegal African and Asian tusks with the legitimate ivory. The two types are virtually indistinguishable. เป็นตลาดงาช้างที่ใหญ่ที่สุด มีการค้างาช้างภายในประเทศที่ถูกกฎหมายได้ และการมีช่องว่างทางกฎหมายทำให้เกิดปัญหาคือ มีการนำงาช้างแอฟริกาซึ่งได้มาอย่างผิดกฎหมายเข้ามาปะปน กับงาช้างที่ผิดกฎหมาย และไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ "As much as ๙๙ percent of the ivory here now is poached African ivory," said Redford. นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางคนให้ข้อมูลกับสื่อว่า ๙๙ เปอร์เซ็นต์ของงาช้างที่มีขายในประเทศไทยนั้นมาจากงาช้างที่ถูกล่าในแอฟริกา The World Wildlife Fund (WWF) said most ivory carved in Thailand finds its way to China and Japan, Europe and the United States in the luggage of the ๑๐ million holidaymakers who visit the kingdom every year. "Thailand has been a key ivory carving centre for centuries and the craftsmen are skilled at carving everything from Chinese gods to Japanese name seals, which appeal to tourists," says WWF Thailand director Robert Mather. อีกส่วนหนึ่งคือการระบุว่าไทยเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการแกะสลักงาช้างที่สำคัญ โดยขายให้กับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น ยุโรป และอเมริกา ที่มาเที่ยวเมืองไทยมากกว่า ๑๐ ล้านคนต่อปี

๔) Global News (๒๐๑๓) Leonardo DiCaprio calls on Thailand to make all ivory trade illegal, help conserve elephants ข่าวนี้ระบุว่า ไทยอนุญาตให้ค้างาช้างไทยภายในประเทศได้โดยไม่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นช่องโหว่ของกฎหมายที่เปิดโอกาสให้งาช้างแอฟริกาทะลักเข้ามาในประเทศไทยเพื่อการค้าที่ผิดกฎหมาย

๕) Environmental Investigation Agency: EIA (๒๐๑๓) องค์กรพัฒนาเอกชนเล็ก ที่ทรงอิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อม มีสำนักงานใหญ่ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ EIA เผยแพร่ความเห็นเกี่ยวกับ

การตรวจติดตามการลักลอบค้างาช้าง ในการประชุมภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๖ เอกสาร Docs ๕๓.๒.๑ และ ๕๓.๒.๒ เสนอว่า

(๑) ให้มีการกำหนดวิธีการควบคุมการค้างาช้างที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสมควรระงับการค้ากับประเทศจีนและประเทศไทยเพื่อรักษาติกาของการปฏิบัติตามข้อตกลง Res. Conf. ๑๐.๑๐ ของสมาชิกอื่น

(๒) ให้มีมติเรียกร้องให้ประเทศจีน (และตลาดการค้างาช้างอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในข้อตกลง Res. Conf. ๑๐.๑๐) ให้ปิดตลาดการค้างาช้างทั้งหมด รวมถึงตลาดงาช้างที่ถูกกฎหมายจนกว่าจะแสดงให้เห็นว่าสามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติของไซเตส

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับช้างในประเทศไทย

พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับช้างในประเทศไทยที่สำคัญมี ๓ ฉบับ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ ๓ กระทรวง ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุป คือ

๑) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ อยู่ในการควบคุมดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๓) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๘๒ อยู่ในการควบคุมดูแลของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

ให้ความหมาย “ช้าง” ตามมาตรา ๔ และเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ลำดับที่ ๑๒๗ ในบัญชีแนบท้ายกฎกระทรวง กำหนดสัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖ และจะไม่อนุญาตให้มีและใช้ประโยชน์จากตัวช้างและงาช้าง ดังนี้

บัญญัติคำศัพท์ ที่ใช้เกี่ยวกับคำอธิบาย ตามมาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีกแมลง หรือแมง ซึ่งโดยธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือในน้ำ และให้หมายความรวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะดังกล่าว

“สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าที่หายากตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และตามที่ จะกำหนด โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

“สัตว์ป่าคุ้มครอง” หมายความว่า สัตว์ป่าตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

“ล่า” หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ชำ หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่เป็นอิสระ และหมายความรวมถึงการไล่ การต้อน การเรียก หรือการล่อเพื่อการกระทำดังกล่าวด้วย

“ซากของสัตว์ป่า” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างของสัตว์ป่าที่ตายแล้ว หรือเนื้อของสัตว์ป่า ไม่ว่าจะได้ปิ้ง ย่าง ร่ม ตากแห้ง หมัก หรือทำอย่างอื่นเพื่อไม่ให้เน่าเปื่อย ไม่ว่าจะชำแหละ แยกออก หรืออยู่ในร่างของสัตว์นั้น และหมายความรวมถึง เขา หนัง กระดูก ฟัน งา ขน นาย นอ เกล็ด

เล็บ กระดอง เปลือก หรือส่วนต่างๆ ของสัตว์ป่าที่แยกออกจากร่างของสัตว์ป่าไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว

“เพาะพันธุ์” หมายความว่า ขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาเลี้ยงไว้ด้วยการขยายพันธุ์สัตว์ป่า และหมายความรวมถึงขยายพันธุ์สัตว์ป่าด้วยวิธีผสมเทียม หรือย้ายฝากตัวอ่อนด้วย

“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางการค้า และหมายความรวมถึง มีหรือแสดงไว้เพื่อขายด้วย

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้าในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกราชอาณาจักร

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร

“ด่านตรวจสัตว์ป่า” หมายความว่า ด่านตรวจสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่า

“สวนสัตว์สาธารณะ” หมายความว่า สถานีหรือบริเวณรวบรวมสัตว์ป่าไว้เพื่อประโยชน์แก่การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา การค้นคว้าวิจัยของประชาชน และ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ป่า

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การล่า การเพาะพันธุ์ การครอบครอง และการค้าซึ่งสัตว์ป่าซากของสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่ามีมาตราที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้ผู้ใดล่า หรือพยายามล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยทางราชการที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน หรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดตามมาตรา ๑๗ ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ ซากของสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ทั้งนี้โดยได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒

ให้ความหมาย “ช้าง” ที่เป็นสัตว์พาหนะ ตามมาตรา ๔ การกำหนดให้ช้างบ้านต้องจดทะเบียนตัวรูปพรรณ เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ ๘ โดยเจ้าของต้องนำช้างมาให้นายทะเบียนตรวจสอบที่มาและพ่อ-แม่ช้าง ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับงาช้าง ดังนี้

บัญญัติคำศัพท์ ที่ใช้เกี่ยวกับคำอธิบาย ตามมาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์พาหนะ” หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา ซึ่งได้ทำ หรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

“ตำหนิรูปพรรณ” หมายความว่า ลักษณะสัณฐานโดยเฉพาะของ สัตว์พาหนะแต่ละตัวซึ่งเป็นอยู่เอง หรือซึ่งทำให้มีขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องหมาย

“ตัวรูปพรรณ” หมายความว่า เอกสารแสดงตำหนิรูปพรรณสัตว์พาหนะ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและนายทะเบียน ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.๒๔๘๒ นั้นไม่ใช่บังคับกับสัตว์พาหนะ ของทางราชการ เว้นแต่มีการโอนกรรมสิทธิ์สัตว์นั้นให้แก่เอกชน

ทะเบียนทำตัวรูปพรรณ

ทะเบียนทำตัวรูปพรรณ เมื่อสัตว์พาหนะเข้าเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่แปด

ข้อ ๒. สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก

ข้อ ๓. สัตว์ใดได้ใช้ขับขี่ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว

ข้อ ๔. สัตว์ใดที่มีอายุย่างเข้าปีที่สี่ เมื่อนำออกนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๕. โคตัวเมียย่างเข้าปีที่หกเมื่อจะทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

วิธีการจดทะเบียนตัวรูปพรรณ

การไปจดทะเบียนตัวรูปพรรณสัตว์ ให้เจ้าของหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ ให้นำสัตว์นั้นไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนที่ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในกำหนด เว้นแต่จะไม่สามารถนำสัตว์ไปได้

๑) ช้างที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดและสัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก นำสัตว์ไปตามที่นายทะเบียนจะได้ประกาศเป็นรายตำบลและกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

๒) สัตว์ใดได้ใช้ขับขี่ลากเข็น ให้นำสัตว์ไปจดทะเบียนตัว รูปพรรณภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันได้ใช้ขับขี่

๓) สัตว์ใดที่มีอายุย่างเข้าปีที่สี่จะนำออกนอกราชอาณาจักรและโคตัวเมียย่างเข้าปีที่หกเว้นแต่รับมรดก ต้องนำสัตว์ไป ขอจดทะเบียนรูปพรรณก่อนนำออกนอกราชอาณาจักร หรือโอนกรรมสิทธิ์สัตว์ที่ไม่ได้กล่าวไว้ เจ้าของอาจจะขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก็ได้ เมื่อนายทะเบียน พร้อมด้วยเจ้าของ หรือตัวแทนได้ตรวจสอบตำหนิรูปพรรณเห็นเป็นการถูกต้องและได้ชำระค่าธรรมเนียม

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙

กำหนดความหมาย “ช้าง” ตามมาตรา ๔ (๑) การกำหนดให้แจ้งการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์เพื่อป้องกันโรคระบาดสัตว์ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับซากของสัตว์ป่ารวมถึงงาช้าง โดยเจ้าของช้างสามารถนำงาและชิ้นส่วนต่างๆ ของช้าง มาใช้ประโยชน์และทำการค้าได้ ดังนี้

บัญญัติคำศัพท์ ที่ใช้เกี่ยวกับคำอธิบาย ตามมาตรา ๔ (๑) ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ สุกร สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ และเอ็มบริโอ (ตัวอ่อนของสัตว์ที่ยังไม่เจริญเติบโตจนถึงขั้นที่มีอวัยวะครบบริบูรณ์) ของสัตว์เหล่านี้ด้วย

“ซากสัตว์” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้วและยังไม่ได้แปรสภาพเป็นอาหารสุก หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป และให้หมายความรวมถึงงา เขา และขน ที่ได้ตัดออกจากสัตว์ขณะมีชีวิตและยังไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปด้วย

“โรคระบาด” หมายความว่า โรคครินเดอร์เปสต์ โรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย โรคแอนแทรกซ์ โรคเซอร่า โรคสารติก โรคมงคล่อพิช โรคปากและเท้าเปื่อย โรคอหิวาต์สุกร และโรคอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าของ” หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครอง ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เมื่อไม่ปรากฏเจ้าของ ให้หมายความว่ารวมถึงผู้เลี้ยงและผู้ควบคุมด้วย

การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้โรคระบาดแพร่ไปได้อย่างรวดเร็ว คือ การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดจากท้องที่หนึ่งไปยังอีกท้องที่หนึ่ง นอกจากนี้ การนำสัตว์และซากสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และมาเลเซีย เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ ตัวอย่างเช่น โรคครินเดอร์เปสต์ซึ่งได้ถูกกำจัดให้หมดไปแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ กาฬโรคสัตว์ปีก (Fowl Plaque) ซึ่งไม่เคยมีรายงานการระบาดในประเทศไทย โรคแอนแทรกซ์ สามารถติดต่อถึงคนได้ การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร

๒) การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศ

การควบคุมการค้าสัตว์และซากสัตว์

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการค้า ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำการค้าซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

มุมมองระหว่างประเทศด้านการค้าช้างของประเทศไทย

จากรายงานเอกสารการประชุม และข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เกี่ยวกับการค้าช้างที่ผิดกฎหมาย และภาพพจน์ของประเทศไทยในสายตาของประชาคมโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปัจจุบัน จะมองเห็นความเชื่อมโยงและแนวโน้ม ดังนี้

๑) หากหาข้อมูลเกี่ยวกับการค้าช้างในประเทศไทย ในปัจจุบัน จะพบว่ามีการนำเสนออย่างกว้างขวาง เรื่องนโยบายหยุดการค้าช้างในประเทศไทย ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้กล่าวในพิธีเปิดการประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๖ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๖ อย่างไรก็ตามการเสนอข่าวดังกล่าวแสดงความไม่เชื่อมั่นว่าประเทศไทยจะดำเนินนโยบายดังกล่าวได้สำเร็จ เนื่องจากไม่มีการกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อมยังมีความเคลือบแคลงสงสัย

๒) การเสนอข่าวอยู่บนพื้นฐานข้อมูลว่า ประเทศไทยเป็นตลาดการค้าช้างที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากจีน (ซึ่งหากเปรียบเทียบสัดส่วนของพื้นที่และจำนวนประชากร คาดว่าน่าจะมี ความรุนแรงในระดับเทียบเท่ากัน) ไทยและจีนถูกมองเป็นตลาดการค้าช้างผิดกฎหมายที่สำคัญที่สุดของโลก การแก้ไขปัญหาการค้าช้างที่ผิดกฎหมายในระดับนานาชาติ จึงมองในมุมที่ต้องหยุดตีมาจากประเทศไทยและประเทศจีน

๓) ตลาดการค้าช้างที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยและจีน มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการลดจำนวนประชากรช้างโดยการล่าทั้งในแอฟริกาหรือแม้แต่ในเอเชีย

๔) การอนุญาตให้ค้างานช่างบ้านของประเทศไทยซึ่งเป็นช่างเอเชีย โดยไม่ผิดกฎหมายของประเทศไทย เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้นางช่างจากแอฟริกา หรือนางช่างป่าเข้ามาปะปน และยากต่อการตรวจสอบ

๕) ไทยยังถูกมองว่าเป็นต้นเหตุ และส่งเสริมให้เกิดการค้างานช่างที่ผิดกฎหมายที่สำคัญมาก เนื่องจากปัญหากฎหมายในประเทศอนุญาตให้ค้างานช่างบ้านดังกล่าวข้างต้น และการที่ประเทศไทยมีโรงงานหัตถกรรมช่างในระดับอุตสาหกรรม ที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เดินทางมาประเทศไทยสามารถเลือกซื้อหรือสั่งแกะสลักได้ เป็นตัวเร่งให้เกิดการลักลอบนำงานช่างจากแอฟริกาเข้ามาแปรรูปเป็นสินค้าหัตถกรรมและนำมาวางขายหรือแม้แต่การสั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหาให้หนักยิ่งขึ้น

๖) ประเทศไทยถูกกดดันจากประชาคมนานาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ให้กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหางานช่างอย่างเด็ดขาด โดยมองว่าการอนุญาตค้างานช่างของไทยเป็นต้นเหตุที่สำคัญของปัญหานี้ หากพิจารณาจากข่าวจะเห็นว่า องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศได้พยายามนำความเห็นและถ้อยแถลงของบุคคลผู้ที่เป็นที่สนใจอย่างสูงในสังคม เช่น เจ้าชายวิลเลียม ดยุกออฟยอร์ก แห่งอังกฤษ หรือลีโอนาโด ดีการปรีโอ ดาราฮอลลีวูดที่มีชื่อเสียง ที่แสดงความเห็นหรือกล่าวถ้อยแถลงให้ประเทศไทย หยุดการค้างานช่าง ในลักษณะสนับสนุนนโยบายดังกล่าว (ซึ่งอาจมองว่าเป็นการกดดันประเทศไทยก็ได้)

๗) หากมองย้อนไปในปีก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะพบว่าปัญหาการค้างานช่างผิดกฎหมายในประเทศไทยนั้น มีมานานแล้ว และสาเหตุเกิดจากปัญหาการอนุญาตให้ค้างานช่างบ้านภายในประเทศ ซึ่งเป็นช่องทางให้มีการนำงานช่างแอฟริกาเข้ามาปะปน ประกอบกับประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมช่าง ทำให้ระดับความต้องการงานช่างดิบมีมากขึ้น เพื่อนำมาแปรรูปเป็นสินค้าหัตถกรรมออกจำหน่าย และเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้ปัญหาการค้างานช่างยังมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ไม่ลดลง ถึงแม้ว่าหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ จะกำหนดมาตรการต่าง ๆ มากมายที่จะแก้ไขปัญหางานช่างอย่างผิดกฎหมาย แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมการค้างานช่างผิดกฎหมายได้

๘) การนำเสนอข่าวทั้งในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ก่อนการประชุมภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๓ ถึงปัจจุบัน องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและแนวโน้มหรือกระแส ซึ่งเป็นการชี้แนะทางความคิดของคนในสังคมโลก ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ประเทศไทยถูกโจมตีว่ากฎหมายมีช่องโหว่ ทำให้มีการค้างานช่างผิดกฎหมาย แต่ลักษณะของข่าว หลังปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา การนำเสนอข่าวจะมุ่งเสนอข้อมูลการลักลอบล่าช้างแบบล้างเผ่าพันธุ์ในกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกาเพื่อการตัดงา ซึ่งเชื่อมโยงกับการค้างานช่างอย่างแพร่หลายในตลาดไทยและจีน การแก้ปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จจะต้องเกี่ยวข้องกับประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากตีมาจากตลาดการค้าผิดกฎหมายในไทยและจีน เป็นตัวกำหนดปัญหาการค้างานช่างในแอฟริกา ซึ่งทำให้ภาพพจน์ของไทยเสียหายยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการให้ข่าวโดยนำความเห็นของคนที่มีชื่อเสียงในสังคม มากกดดันให้ไทยแก้ปัญหาโดยเริ่มจากการหยุดการค้างานช่างในประเทศอย่างเด็ดขาดและให้มีการทำบัญชีการครอบครองงาช้างทั้งหมด

๙) โดยหลักการแม้ว่าอนุสัญญาไซเตสจะมีผลผูกพันกับภาคีสมาชิก แต่บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฉบับนี้จะไม่ส่งผลต่อบทบัญญัติในกฎหมายภายในประเทศใดๆ อนุสัญญามีบทบาทเพียงวางขอบข่ายความร่วมมือแก่ภาคีสมาชิก ภาคีสมาชิกมีหน้าที่ต้องให้การสนับสนุน ร่วมมือบังคับใช้กฎหมาย

ภายในประเทศของตนเพื่อเอื้อให้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญา รวมถึงมติที่ประชุมและข้อตัดสินใจ (Resolutions และ Decisions) ที่ผ่านการยอมรับจากการประชุมภาคีอนุสัญญาฯ (Conference of the Parties) ให้บรรลุผล อย่างไรก็ตาม กรณีการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศกำลังเป็นตัวอย่างของการที่ระหว่างประเทศเริ่มเข้ามามีส่วนกดดันกิจการภายในประเทศ ซึ่งในอนาคตอาจประมาณได้ว่า แม้ปัญหาการค้างาช้างในประเทศจะมีการควบคุมแล้ว แต่การบังคับใช้หรือการกดดันกิจการภายในประเทศในลักษณะเดียวกันอาจเกิดขึ้นอีกกับสัตว์ป่าหรือพืชชนิดอื่นๆ เช่น เสือโคร่ง หรือ แรด เป็นต้น

๑๐) ไทยอาจมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้างาช้างที่ผิดกฎหมายมากกว่าจีน ถึงแม้ว่าจะเป็นตลาดที่เล็กกว่า เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งทำหัตถกรรมงาช้าง ซึ่งทำให้ความต้องการงาช้างดิบเพิ่มขึ้น และระบบบัญชีในการควบคุมปริมาณงาช้างบ้านเข้าสู่ตลาดที่ถูกกฎหมายยังไม่พร้อม

ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด ในการควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทย

ข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด ในการควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทย สรุปเป็นสี่ประเด็นคือ ๑) สถานะทางกฎหมาย ๒) ลักษณะปัญหาการค้างาช้าง ๓) มาตรการการจดทะเบียนร้านค้า ใบประกอบสินค้าและใบอนุญาตค้าซากสัตว์ และ ๔) ปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้ในภาคปฏิบัติ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ สถานะทางกฎหมาย

๑) สถานะทางกฎหมายของช้างในประเทศไทย ซึ่งมี ๒ สถานะ คือ

(๑) ช้างป่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(๒) ช้างบ้าน เป็นสัตว์พาหนะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ ควบคุมดูแลโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องมีการจดทะเบียนตัวรูปพรรณ เมื่อลูกช้างบ้านอายุครบ ๘ ปี ซึ่งจะต้องนำช้างดังกล่าวมาให้นายทะเบียนตรวจสอบที่มาและพ่อ-แม่ช้างพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ นี้ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับงาช้าง ทำให้งาช้างสามารถนำมาใช้ประโยชน์และทำการค้าได้ โดยไม่มีการควบคุม

๒) สถานะทางกฎหมายของช้างแอฟริกาในประเทศไทย คือไม่เป็นสัตว์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมตามพระราชบัญญัติใด และไม่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้ไม่สามารถควบคุมการค้างาช้างแอฟริกาแต่อย่างใดเมื่อลักลอบนำเข้ามาในประเทศ

ประเด็นที่ ๒ ลักษณะปัญหาการค้างาช้างในประเทศไทย

กล่าวคือประเทศไทยห้ามนำเข้าและส่งออกงาช้างทุกประเภท งาช้างซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้ครอบครองจะสามารถใช้ประโยชน์ได้ภายในประเทศเท่านั้น โดยสรุป คือ

๑) ไม่มีบทบัญญัติตามกฎหมายใดที่ห้ามค้างาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่มาจากช้างบ้าน

๒) มีการลักลอบค้างาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่มาจากช้างป่า และช้างแอฟริกา ซึ่งตรวจสอบและจำแนกได้ยาก (ปัญหาคือมีการใช้ประโยชน์งาช้างไทยอยู่ในขณะที่มีการลักลอบนำงาช้างแอฟริกาเข้ามาเป็นปริมาณมาก ทำให้มีการปะปน และการสวมงาช้างแอฟริกาเป็นงาช้างบ้าน)

(๑) การจำแนกงาช้างความแตกต่างระหว่างงาช้างบ้าน (ช้างเอเชีย) และช้างแอฟริกา มีความยุ่งยาก ต้องใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ (วิเคราะห์ดีเอ็นเอ) เท่านั้น ทำให้มีข้อจำกัดในการตรวจสอบ

(๒) การครอบครองงาช้างแอฟริกายกนอกเขตควบคุมของศุลกากรยังไม่เป็นความผิดในปัจจุบัน

๓) การเคลื่อนย้ายงาช้างดิบข้ามจังหวัดจะต้องได้รับใบอนุญาตนำเคลื่อนที่ ซึ่งออกให้โดยกรมปศุสัตว์ ที่ผ่านมามีการแจ้งขออนุญาตนำเคลื่อนที่น้อยมาก

๔) ข้อมูลของจำนวนช้างบ้านไม่ชัดเจน กรมการปกครองรายงานช้างบ้าน ๓,๒๐๒ เชือก มีตัวรูปพรรณแล้ว ๒,๙๗๘ เชือก ยังไม่มีตัวรูปพรรณ ๒๕๕ เชือก (ข้อมูล เมษายน ๒๕๕๖) ส่วนกรมปศุสัตว์ รายงานข้อมูลจากการตรวจสุขภาพและฝังไมโครชิพช้างบ้านจำนวน ๔,๓๑๓ เชือก (ข้อมูล มีนาคม ๒๕๕๖)

๕) การครอบครองช้างบ้านส่วนใหญ่เป็นของภาคเอกชนร้อยละ ๙๖ ซึ่งมีความยุ่งยากและอาจไม่ได้รับความร่วมมือในการเข้าไปตรวจสอบ และอยู่ในความดูแลของส่วนราชการร้อยละ ๔ คือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย) และองค์การสวนสัตว์ฯ

ประเด็นที่ ๓ มาตรการการจดทะเบียนร้านค้าและใบประกอบสินค้า (กรมธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์) และใบอนุญาตค้าซากสัตว์ (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

๑) ข้อเท็จจริง: มีร้านค้าที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามประกาศกระทรวงพาณิชย์อีกมากมีการออกใบประกอบสินค้าระบุที่มาของงาช้างไม่ตรงกับความเป็นจริง (จากการสำรวจร้านค้าที่จังหวัดสุรินทร์ ผู้ประกอบการและผู้แกะสลักรับว่าถูกร้องขอให้ระบุที่มาของงาช้างจากจังหวัดสุรินทร์ให้แก่งาช้างจากที่อื่นซึ่งเป็นไปได้เพียงสองกรณีคือ งาช้างป่าหรืองาช้างแอฟริกัน)

๒) มาตรการการออกใบอนุญาตค้าซากสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ครอบคลุมเฉพาะงาช้างที่ยังไม่ได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวที่นำมาบังคับใช้ในระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ (อ้างถึงหนังสือเลขที่ ทส ๐๙๔๓/๑๐๔๘๔ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗)

ประเด็นที่ ๔ ปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในภาคปฏิบัติ

พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการกำกับ ดูแลช้าง มีกระจายอยู่ในความดูแลของหลายหน่วยงาน แม้ว่าจะแยกประเภทการครอบครองเป็นช้างบ้านและช้างป่า ทำให้การบังคับใช้กฎหมายอ่อนประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน รวมถึง

๑) เจ้าหน้าที่และงบประมาณที่มีอยู่จำกัด: กรมอุทยานฯ จำเป็นต้องเพิ่มภาระงานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองร้านค้าที่ไม่จดทะเบียน จึงจะทำให้มาตรการดังกล่าวเกิดการบังคับใช้จริง

๒) การจำแนกที่มาของผลิตภัณฑ์จากงาช้างด้วยตาเปล่า: การจำแนกผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่แปรรูปจากงาช้างบ้าน, งาช้างป่า, งาช้างแอฟริกัน ด้วยตาเปล่าไม่สามารถทำได้

๓) ขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานฯ ในการแจ้งเบาะแสเพื่อการตรวจค้นโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ด้านการค้างาช้างในประเทศไทย

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ

จากการตรวจเอกสารและสอบถามผู้เกี่ยวข้อง ภายหลังจากประชุมภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ ๑๔ ประเทศไทยกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาการลักลอบการค้างาช้าง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการทำงานร่วมกันในการควบคุมการค้าช้างภายในประเทศ โดยให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมถึงงาช้างบ้านและการควบคุมการค้าช้างเพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการการค้าช้างอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

๒) กระทรวงพาณิชย์ ให้การสนับสนุนพิจารณาทบทวนออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ กำหนดให้บุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนที่มีชนิดบุคคลเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ และออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กำหนดลักษณะของบัญชีสินค้าและเอกสารประกอบการลงบัญชีของพาณิชย์กิจที่เกี่ยวข้องกับงาช้างเป็นการเฉพาะ

๓) กรมปศุสัตว์ ให้ความร่วมมือในการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตค้างาช้างภายในประเทศ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.๒๕๔๙

๔) กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ให้การสนับสนุนการจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับการระงับคดีการจัดการและเก็บรักษาของกลางในคดีที่เกี่ยวข้องกับงาช้างและสัตว์ป่าอื่นๆ เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องตามอนุสัญญาไซเตส

๕) บริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยการรณรงค์ไม่ซื้อและนำออกงาช้างและผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย

๖) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้างาช้างอย่างเคร่งครัด

ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการในส่วนที่รับผิดชอบแต่ละหน่วยงาน สรุปได้ดังนี้

๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจปราบปรามร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) ได้รับมอบภารกิจเป็นสารวัตรบัญชีและสารวัตรใหญ่บัญชีจากกระทรวงพาณิชย์ เพื่อตรวจสอบสถานประกอบการเกี่ยวกับการค้างาช้าง

(๓) จัดการประชุมทำความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับงานช่าง และการจัดทำบัญชีควบคุมการใช้งานช่าง รวมถึงขอความร่วมมือผู้ประกอบการไม่ขายผลิตภัณฑ์งานช่างให้นักท่องเที่ยวเพื่อนำออกนอกประเทศ

(๔) ปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่าต่างประเทศในไทยเตรียมเสนอให้ช่างแอฟริกันเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครองอยู่ระหว่างการปรับปรุงพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๕๘๒ จัดทำระบบตัวรูปพรรณช่างให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้จัดทำตัวรูปพรรณช่างตั้งแต่อายุได้ ๑๕ วัน อายุตัวรูปพรรณช่างให้มีอายุคราวละ ๕ ปี มีการจัดทำเครื่องหมายประจำตัว เช่น หมายเลขไมโครชิพการติดตามการเปลี่ยนแปลงคำหนิของช่าง การติดตามตรวจสอบงานช่างในระบบตัวรูปพรรณ การควบคุมการค้างานช่าง

๓) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมปศุสัตว์ (หนังสือ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑) กำชับให้ปศุสัตว์ทุกจังหวัดตรวจสอบตัวรูปพรรณช่าง หรือเอกสารอื่นๆ ประกอบ เพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของงานช่างให้ชัดเจนก่อนการออกใบอนุญาตเคลื่อนย้ายงานช่าง (ร.๔) และมีการนาระบบคอมพิวเตอร์ มาใช้ควบคุมการเคลื่อนย้าย

๔) กระทรวงพาณิชย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้โรงงานแปรรูปและสลักและการทำหัตถกรรมจากงานช่าง การค้าปลีก การค้าส่งงานช่างและผลิตภัณฑ์จากงานช่างต้องจดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๔๙

(๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงานช่างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจงานช่างต้องจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ และคำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ ๑๘๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เป็นสารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชี มีอำนาจในการตรวจสอบการทำบัญชีประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับงานช่าง

(๓) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ฉบับลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับวันเริ่มทำบัญชี และวิธีการจัดทำบัญชีซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงานช่าง พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงานช่างต้องทำบัญชีตามประกาศฉบับนี้ ตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นมา โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการทำบัญชี เป็นไปตามประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชีระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

๕) บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ร่วมมือกับกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆในการรณรงค์การไม่นำเข้า - ส่งออกงานช่าง และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับช่าง โดยมีการรณรงค์ในพื้นที่ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

- ๖) กระทรวงการคลัง โดยกรมศุลกากร เพิ่มความเข้มงวดการตรวจสอบและป้องกันการลักลอบนำเข้า ส่งออกสัตว์ป่าและพืชป่า ซึ่งช่วงสามปีที่ผ่านมาจับกุมงาช้างแอฟริกันรวมเกือบ ๑๐ ตัน
- ๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบในพื้นที่เสี่ยงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติการงาช้างของประเทศไทย (เม.ย. ๒๕๕๖ - ธ.ค. ๒๕๖๐)

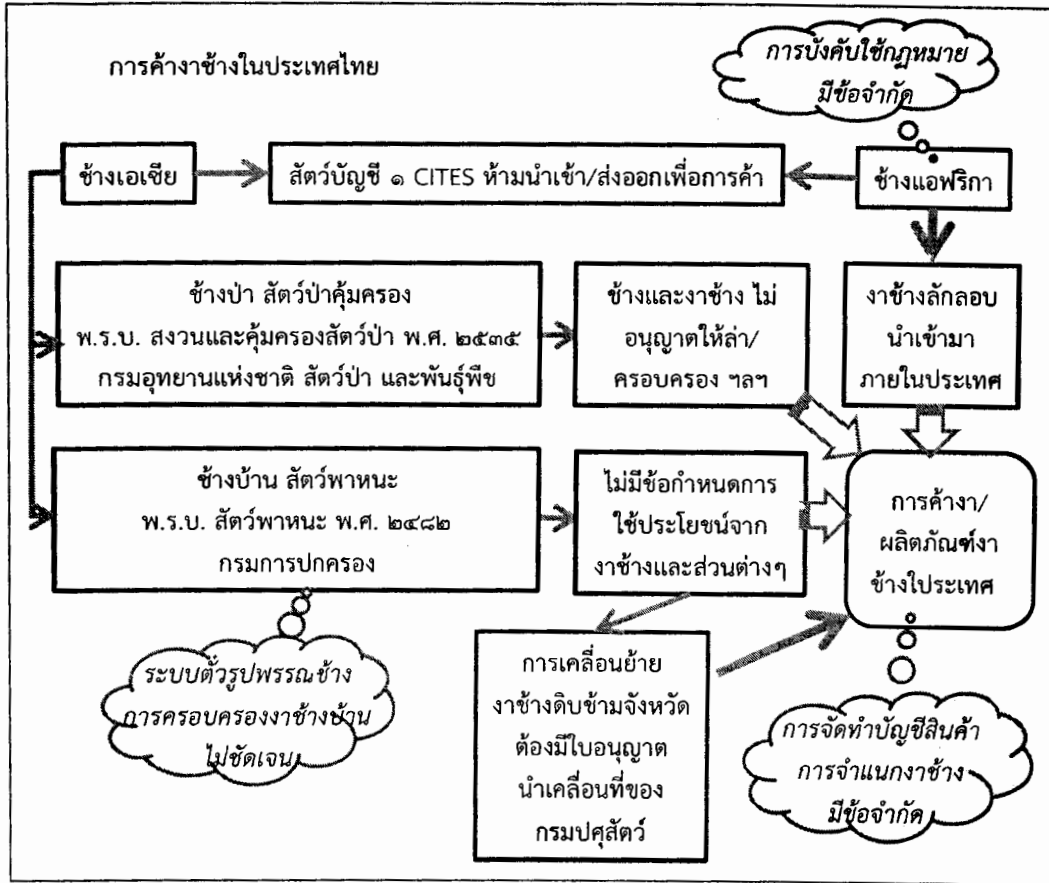
กิจกรรม	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
๑. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง		
๑.๑ ปรับปรุงพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ ๑.๑.๑ ยกเลิกข้างออกจากบังคับของกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ ๑.๑.๒ ใช้ตัวรูปพรรณข้างแบบใหม่ ๑.๒ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ๑.๒.๑ ให้ข้างเลี้ยงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๑.๒.๒ ให้ครอบคลุมการครอบครองงาช้างแอฟริกาและควบคุมการค้าข้างภายในประเทศ ๑.๓ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์เกี่ยวกับการทำเครื่องหมายงาช้างดิบภายใต้กฎหมายโรคระบาดสัตว์	กรมการปกครอง กรมอุทยานฯ กรมปศุสัตว์	
๒. ระบบฐานข้อมูล		
๒.๑ จัดทำฐานข้อมูลข้างเลี้ยงและข้างป่า ๒.๒ จัดทำฐานข้อมูลผู้ค้ำงาช้างและการควบคุมผู้ค้ำงาช้าง ๒.๓ สำรองข้อมูลและทำเครื่องหมายงาช้างของกลาง ๒.๔ ฐานข้อมูล DNA ข้างเลี้ยงและข้างป่า	ข้างเลี้ยง: กรมการปกครอง ข้างป่า: กรมอุทยานฯ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมศุลกากรและกรมอุทยานฯ ข้างเลี้ยง: องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ข้างป่า: กรมอุทยานฯ	กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร กรมปศุสัตว์และองค์การสวนสัตว์
๓. การติดตามตรวจสอบ		
๓.๑ ตรวจสอบข้อมูลข้างเลี้ยงประจำปี ๓.๒ ควบคุมการจดทะเบียนพาณิชย์ผู้ค้ำงาช้างและผลิตภัณฑ์	กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	กรมการปกครอง และกรมอุทยานฯ

กิจกรรม	หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
๓.๓ การตรวจสอบข้อมูลผู้ค้างานช่างประจำปีและควบคุมผู้ค้างานช่าง	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และกรมอุทยานฯ
๓.๔ การตรวจสอบบัญชีและรวบรวมข้อมูลการค้างานช่าง	กรมอุทยานฯ	
๓.๕ การจัดทำรายงานประจำปี	กรมอุทยานฯ	
๔. การปราบปรามการลักลอบค้างานช่าง		
	สปท ^๑ กรมอุทยานฯ กรมศุลกากร กรมปศุสัตว์ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
๕. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ไม่ให้นักต่างชาตืซื้องานช่าง		
	กรมอุทยานฯ กรมประชาสัมพันธ์ กรมศุลกากร และทุกหน่วยงาน	

^๑ สปทส: กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด ในการควบคุมการค้างานช่างของประเทศไทย

ประเทศที่มีช่างและที่มีการค้างานช่างจะมีปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดที่แตกต่างไปซึ่งประเทศไทยจะมีลักษณะเฉพาะตัวที่ซับซ้อน เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของชุมชน กฎหมายที่ใช้บังคับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ปัญหาการค้างานช่างที่ลักลอบนำเข้าในประเทศไทยมีสาเหตุหลักมาจากการที่กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับงานช่างบ้าน จึงทำให้งานช่างบ้านสามารถซื้อขายได้ ตลาดการค้างานช่างในประเทศไทยจะมีการปะปนของงานช่างทุกประเภท คืองานช่างบ้านที่ถูกกฎหมาย งานช่างบ้านที่ไม่ถูกต้อง งานช่างป่า และงานช่างแอฟริกา ซึ่งการจำแนกงานช่างบ้าน งานช่างป่า และงานช่างแอฟริกาต้องตรวจสอบโดยการทำวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ มีค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลามาก และในบางกรณีอาจยังทำไม่ได้ในปัจจุบันถ้าไม่มีแผนที่ทางพันธุกรรมในการเปรียบเทียบ ตรวจสอบ นอกจากนี้ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจนแล้ว ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดที่สำคัญคืองานช่างบ้านถือเป็นทรัพย์สินที่เจ้าของสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์ได้ การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็ง รวมถึงการที่หน่วยงานไม่มีข้อมูลสินค้าของผู้ประกอบการในการตรวจสอบ

ข้อจำกัดตามความในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับช้าง สรุปดังนี้

พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.๒๔๘๒ กำหนดให้ช้างเป็นสัตว์พาหนะซึ่งผู้เป็นเจ้าของจะต้องนำมาขึ้นทะเบียน เพื่อแสดงความเป็นกรรมสิทธิ์ สามารถจำหน่ายหรือกระทำนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับช้างของตนได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากเป็นกฎหมายที่ใช้มาเป็นเวลามากกว่า ๗๐ ปี และมีการแก้ไขปรับปรุงน้อยมากทำให้หลายมาตราไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก อีกทั้งการที่ช้างมีกฎหมายอีกหนึ่งฉบับให้ความคุ้มครอง คือพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีความทันสมัยและมีการบังคับใช้ที่เข้มงวดมากกว่า ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นเอกภาพในการอนุรักษ์และคุ้มครองช้าง จึงสมควรให้มีการปรับปรุงกฎหมายทั้งสองฉบับควบคู่กันไป โดยการยกเลิกช้างออกจากบังคับของพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ เพื่อให้การอนุรักษ์และคุ้มครองช้างอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ เพียงกฎหมายเดียวแต่ต้องไม่สูญเสียความเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของ

ตัวรูปพรรณช้างเป็นเอกสารสำคัญที่ทางราชการ โดยนายทะเบียนทางปกครอง (นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ) ออกให้กับผู้เป็นเจ้าของช้างที่นำช้างของตนเองมาขึ้นทะเบียนภายใต้พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ มีลักษณะเป็นเอกสารกระดาษสองหน้า บ่งบอกลักษณะต่าง ๆ ของช้างแต่ละเชือกเพื่อการจำแนก อย่างไรก็ตาม ด้วยรูปแบบและวิธีการในการออกตัวรูปพรรณช้างไม่ทันสมัยเมื่อเทียบกับ

เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ปัจจุบันกรมการปกครองได้เริ่มดำเนินการออกตัวรูปพรรณข้างแบบใหม่ที่สามารถให้รายละเอียดลักษณะ รูปถ่าย และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้างแต่ละเชือก ได้ดีกว่าตัวรูปพรรณแบบเก่าและต้องแก้ไขการแจ้งเกิดข้าง จากเดิมเมื่ออายุ ๘ ปี เป็นภายใน ๓ เดือน และอาจรวมถึงการฝังไมโครชิพและตรวจเก็บพันธุกรรมเพื่อบ่งชี้ตัวข้างในอนาคตได้

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ มีเพียงบทบัญญัติที่ควบคุมเฉพาะการนำเข้าและส่งออกข้างแอฟริกา แต่ไม่มีการควบคุมกรณีที่มีการครอบครองอยู่ภายในประเทศแล้ว นอกจากนี้ ยังต้องมีการควบคุมการค้าข้างภายในประเทศตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (CITES) อีก ซึ่งในปัจจุบัน เป็นการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับเพื่อการดำเนินงานในการควบคุมการค้าข้างภายในประเทศ ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อให้การควบคุมการค้าข้างภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ เพียงฉบับเดียว

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้ผู้ที่มีความประสงค์จะค้าข้างและเคลื่อนย้ายข้างดิบบข้ามจังหวัดต้องได้รับใบอนุญาตค้าและใบอนุญาตนาเคลื่อนที่ข้างดิบบเสียก่อน ทั้งนี้ปัจจุบันยังไม่มีระเบียบของราชการในการกำหนดให้ต้องมีการทำเครื่องหมายข้างดิบบเพื่อใช้ในการจำแนกข้างดิบบแต่ละกิ่งหรือแต่ละชั้นแต่อย่างใด ดังนั้นการกำหนดระเบียบในการทำเครื่องหมายข้างดิบบจะทำให้มีเครื่องมือในการจำแนกข้างดิบบแต่ละกิ่ง หรือแต่ละชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ด้านการค้าข้างของประเทศไทย

บทบาทของหน่วยงานหลักทางภาครัฐ ด้านการค้าข้างของประเทศไทยที่ต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

บทบาทของหน่วยงานหลักทางภาครัฐ ด้านการค้าข้างของประเทศไทย

หน่วยงาน	บทบาท
๑. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง	- เร่งดำเนินการผลักดันการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.๒๕๘๒ ให้มีบทบัญญัติครอบคลุมไปถึงงาและซากของข้างบ้าน ในระหว่างดำเนินการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว - จัดทำมาตรการตรวจสอบข้อมูลการครอบครองข้างบ้าน และออกใบรับรอง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมข้างดิบบและการนำข้างไปแปรรูปต่อไป - ปรับปรุงการจัดทำตัวรูปพรรณ

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์	<ul style="list-style-type: none">- ต้องดำเนินการอย่างรัดกุม ในการควบคุมการเคลื่อนย้ายงาช้างข้ามจังหวัด- ตรวจสอบและจัดทำฐานข้อมูลช้างเลี้ยง- การตรวจสอบข้อมูลช้างเลี้ยงประจำปี ทำควบคู่ไปและสัมพันธ์กับฐานข้อมูลผู้ค้ำงาช้าง
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	<ul style="list-style-type: none">- ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดให้ผู้ประกอบการค้างาช้างดำเนินการเข้าสู่ระบบการควบคุมการค้างาช้าง- ติดตาม ตรวจสอบการค้างาช้างให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทราบข้อกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการค้างาช้าง- ประชุมหารือทำความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการการค้างาช้าง ในแนวทางการจัดทำบัญชี
๔. กระทรวงการคลัง โดยกรมศุลกากร	<ul style="list-style-type: none">- แจ้งข้อมูลการจับกุมและคดีถึงที่สุดเพื่อบันทึกเข้าระบบสารสนเทศการค้างาช้าง และประสานความร่วมมือกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในการดำเนินด้านการลักลอบนำเข้า-ส่งออกสัตว์ป่า
๕. กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	<ul style="list-style-type: none">- กำหนดให้ผู้ประกอบการพาณิชย์เกี่ยวกับงาช้าง จะต้องมาขึ้นทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๔๙- กำหนดให้ผู้ประกอบการพาณิชย์เกี่ยวกับงาช้าง จะต้องจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ โดยให้การจัดทำบัญชีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประกาศกรมทะเบียนการค้า พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งได้จำแนกบัญชีงาช้างออกเป็น ๓ บัญชี ประกอบด้วย บัญชีวัตถุดิบงาช้าง บัญชีแปรรูปงาช้าง และบัญชีสินค้า

รูปแบบการพัฒนาการควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทย

การควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทยต้องเป็นไปตามมติที่ประชุม ที่ ๑๐.๑๐ (Cop๑๖ Doc ๒๖ (Rev.๑)) เรื่องการค้าตัวอย่างพันธุ์ช้าง (trade on elephant specimens) และตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ให้ในพิธีเปิดการประชุมภาคีอนุสัญญา ครั้งที่ ๑๖ โดยรัฐบาลไทยจะเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการจำกัดการลักลอบนำเข้าและส่งออกงาช้างแอฟริกา บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่เพื่อควบคุมการค้างาช้างให้มีเฉพาะงาช้าง ที่ได้มาถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น และจะดำเนินการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศให้ดียิ่งขึ้นพร้อมกับวางเป้าหมายในการยุติการค้างาช้างในอนาคต ซึ่งรูปแบบการพัฒนาการควบคุมการค้างาช้างของประเทศไทยกำลังเดินหน้าด้วยแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ (Thailand's National Ivory Action Plan ๒๐๑๓ - ๒๐๑๗) อย่างไรก็ตาม การห้ามค้างาช้างภายในประเทศในทันที ประเด็นนี้จะขัดกับหลักกฎหมายและวิถีชีวิตของชุมชนหรือไม่ เนื่องจากช้างบ้านรวมทั้งงาช้างถือว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งตามหลักของกฎหมาย หากเจ้าของครอบครองโดยถูกต้องย่อมสามารถใช้ประโยชน์จากงาช้างได้

จำเป็นต้องหารือกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตีความและหาแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศให้เป็นระบบและมุ่งไปสู่การยุติการค้างาช้างในอนาคตต่อไป อนึ่ง ช่วงระหว่างที่ทำการจัดการระบบการจดทะเบียนและดำเนินการแก้ไขกฎหมาย การห้ามการค้างาช้างและผลิตภัณฑ์จากงาช้างเป็นการชั่วคราว อาจช่วยให้การควบคุมการค้างาช้างในประเทศได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติการค้ำทางช้าง พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้ำทางช้าง พ.ศ.

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การค้างาช้าง พ.ศ.

(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ 5961
วันที่ 24 ก.พ. 2557
เวลา 08.46 น.

ที่ นร ๐๕๐๗ ๑ พ ๕๕๗

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการค้ำางข้าง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ . .) พ.ศ. จำนวน ๒ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการค้ำางข้าง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ . .) พ.ศ. จำนวน ๒ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจำนวน ๒ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานยุติธรรม
รับที่ ๑๒๕๗ พ ๕๕๗
วันที่ ๒๔ ก.พ. ๕๗
เวลา ๑๐.๒๗ น.
สำนักงานประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๐๒, ๕๗ วันที่ ๒๔ ก.พ. ๕๗
เวลา ๐๙.๕๖ น. ส่ง สมุ คติ
สำนักงานการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อภิส)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการค้างาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาดนะ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาดนะ จึงมีการนำงาช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาดนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๔)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การค้าช่าง
พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการค้าช่าง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการค้าช่าง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“ช่าง” หมายความว่า ช่างที่เป็นสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ
“งาช้าง” หมายความว่า งา หนวย หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือหนวยของช่าง
ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้ว
“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จำย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์
ทั้งนี้ โดยทำเป็นปกติและเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อขายด้วย
“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้
“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการค้าช่าง ให้ยื่นคำขออนุญาตประกอบ
กิจการต่ออธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การประกอบกิจการ
และการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖ ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งงาช้าง ให้มาแจ้งการครอบครองพร้อมเอกสาร
การได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ภายหลังจากได้รับแจ้งการครอบครอง ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้าง
ให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า
งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือ
หลักฐานมาพิสูจน์ได้

เหตุอันควรสงสัยและการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสาม
ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครอง
เป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในสามสิบวันนับจาก
วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามวรรคสามไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดี
ตามวรรคห้า ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ ในกรณีผู้ซึ่งครอบครองงาช้างตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๒๐ ประสงค์
จะโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ใน
ความครอบครอง ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลง
สถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ครอบครอง
งาช้างตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ
ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้างาช้างในระหว่าง
เวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบ
การดำเนินการ เอกสารหรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่
กำหนดในใบอนุญาต

(๒) ค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะ เป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดง บัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือประกาศที่ออกตามความในมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๖ ความผิดตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบ มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่ง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๖ ให้ประกอบด้วย ผู้แทน สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้มีทั้งในเขต กรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรี กำหนด

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประกอบกิจการค้างาช้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่น คำขออนุญาตแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี โดยต้อง จัดทำบัญชีการค้าได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการค้าได้มา การแปรรูป และการจำหน่าย งาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๔ ให้ผู้ซึ่งประสงค์ จะประกอบกิจการค้างาช้างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี โดยต้องจัดทำบัญชีการค้าได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการค้าได้มา การแปรรูป และการจำหน่าย งาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครอง งาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือ หลักฐานมาพิสูจน์ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครองตามวรรคหนึ่ง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง
กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศ
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ใบอนุญาตประกอบกิจการค้าทางช้าง
๒. ใบอนุญาตให้นำเข้าหรือให้ส่งออกซึ่งทางช้าง
๓. ใบแทนใบอนุญาต

ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
ฉบับละ ๕๐๐ บาท
ฉบับละ ๑๐๐ บาท

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
การค้างาช้าง พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ จึงมีการนำงาช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) ที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามในฐานะประเทศสมาชิก โดยจะต้องกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการค้าหรือการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างที่ได้มาจากงาช้างที่เป็นสัตว์พาหนะเพื่อมิให้มีการนำงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายมาปะปนกับงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่การค้า การนำเข้าหรือส่งออก และการครอบครองงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะนั้น โดยให้มีมาตรการในการควบคุม ดังต่อไปนี้

(๑) การค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้าง

กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างต้องยื่นคำขอใบอนุญาตต่ออธิบดี โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การประกอบกิจการ และการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔)

(๒) การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง

กำหนดให้ผู้ซึ่งจะนำเข้าหรือส่งออกงาช้างต้องรับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕)

(๓) การครอบครองงาช้าง

กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการครอบครองงาช้างออกเป็น ๒ กรณี คือ

(๑) กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งการครอบครองต่ออธิบดีโดยต้องนำหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะมาแสดงตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่างาช้างดังกล่าวเป็นงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ และ (๒) กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้ครอบครองอาจไม่มีเอกสารหรือหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างดังกล่าวจึงกำหนดให้เพียงแต่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ภายหลังจากรับแจ้งการครอบครองทั้งสองกรณี ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐานด้วย อย่างไรก็ตาม หลังจากการออกเอกสารการครอบครองงาช้างทั้งสองกรณี ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองของตนเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะได้กำหนดให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๒๐)

(๔) การโอนการครอบครอง การเปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง การแปรสภาพหรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครอง

กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างไม่ว่าจะได้มาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับหรือได้มานับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและตรวจสอบงาช้างได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๒ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้มีอำนาจ ดังนี้

(๑) การกำหนดให้มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้ำงาช้าง ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการดำเนินการ เอกสารหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่กำหนดในใบอนุญาต

(๒) กำหนดให้สามารถค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดอายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือการดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้อภัยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องและให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ส่วนแบบบัตรประจำตัวให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๙ ร่างมาตรา ๑๐ ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒)

๒.๓ บทกำหนดโทษ

โดยที่งานช่างเป็นทรัพย์สินที่มีราคาค่อนข้างสูงในการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ จึงใช้โทษปรับเป็นหลักและกำหนดในอัตราค่อนข้างสูงเพื่อให้สอดคล้องกับราคาของงานช่าง ประกอบกับการใช้โทษจำคุกสำหรับกรณีที่กำหนดให้ต้องมาขออนุญาต (ร่างมาตรา ๑๓ ร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕) ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ที่จะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยเทียบเคียงจากอัตราโทษตามความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

๒.๔ คณะกรรมการเปรียบเทียบ

ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบเพื่อทำหน้าที่เปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว เพื่อให้การดำเนินคดีมีความรวดเร็วและลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้มีทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาคตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

๒.๕ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการช่างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี ทั้งนี้ ในการยื่นคำขออนุญาตและจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงานช่าง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๘)

(๒) กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการช่างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี ทั้งนี้ ในการยื่นคำขออนุญาตและจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงานช่าง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๙)

(๓) กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงานช่างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแจ้งการครอบครองโดยให้ระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงานช่างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงานช่างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน โดยในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่างานช่างใดมิใช่งานช่างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการครอบครองเหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๖ อัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้าย

การเก็บค่าธรรมเนียมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดโดยเทียบเคียงจากอัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมต่อไป

๒.๗ รัฐมนตรีรักษาการ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๑)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)